

Kristo da Gen Pasili Jon do Pañalon Añ Imgut

But piso gen

On papia Jon da mandagit. Uñun Jon dagin Gen Bin Tagisi gat ae 1 Jon, 2 Jon, ae 3 Jon kisi mandagit.

On papia uñun amin da Yesu yolyol amin madepsi pañupbal awit bisapmon Jon da mandagit. Yo yokwisi añ yomgwit, nido Yesu yolyol amin uñun Yesu Kristo do Amin Taginin yanşı nandañ gadañ imgwit. On papia da Yesu yolyol amin dakon nandañ gadatni pañteban anjakwan jigi madep uñun da dima pabin yopjak yan do yosok.

On papia da yo don noman tokdañ uñun do tilak gen morapmi yosok. Yesu yolyol amin uñun bisapmon egipgwit uñun da tilak gen nandañ pisawit, mani nandañ gadatni mini amin dima nandawit. Tilak gen uñun dakon mibili uñun yan: Yesu Kristo uñun Amin Tagi, ae uñun da kisiron da Piñkop da uwalni kisi morap pabin yopdisak, aňek Sunduk yo kisi abiñ yipdisak. Aňek Yesu pini aň mudosak bisapmon Piñkop da miňat aminyo tebaisi agek nandañ gadatni dima yipmaň dekgwit amin do tomni yomdisak. Anjakwan Piñkop gat egek ae sanþbeňek jigi dima pakdañ, nido Piñkop da yo morap aeni pañkaluk aň mudokdisak.

*Yesu Kristo da pañmuwukbi 7 kabí do gen yipgut
(Kilapmi 1-3)*

¹ Gen on pasili tawit, bañ Yesu Kristo da pañalon agit. Yesu da oman monjini yolisak do Piñkop da imgut. Yo uñun tepmisi altokdañ. Yesu da anjeloni yabekban abin pi monjini nak Jonon gen on nayigit. Nak da pi monjini diwari yoliken yanjon da nayigit. ² Yo morap noligit uñun bamisi pindakgim. Piñkop dakon gen ae Yesu Kristo dakon gen uñun bamisi.

³ Piñkop yo morap noman toni do yagit uñun dakon bisap kwañ tosok, do amin kında da on kombi gen pañmuwukbi do manjin yomjak kañ, uñun kisik kisik tagi asak. Ae gen on mandabi uñun nandañek guramitni amin, uñunyo kisi kisik kisik ani.

Jon da pañmuwukbi 7 kabí do gen mandagít

⁴ Nak Jon da pañmuwukbi 7 kabí Esia Provinskon ekwañ ji do gen on mandisat. Piñkop abisok egisak, ae kalipsigwan egipgut, ae don egipdisak uñun da nandañ yawok damañakwan butji yawori tosak. Ae wup 7 kabí Piñkop dakon kila amin madep yityit tamo da iñamon ekwañ uñunyo kisi da nandañ yawok damañakwan butji yawori tosak. ⁵ Yesu Kristo, Piñkop dakon gen bamisi yañ teñteñok amin, uñun kimoron da mibiltan pi dagit. Ae uñun kila amin madep morap miktimon ekwañ uñun dakon Amin Tagini. Uñun kisi da but yawot nandañ damañakwan butji yawori tosak.

Yesu da nin but dasi galak tañ nimisak, ae iyi dakon yawi da yokwinin wiririk mudagit. ⁶ Yañ anjek nin uñun gat amin kila aneñ do manjin

1:1: PA 22.6   **1:3:** PA 22.7,10   **1:4:** TP 3.14-15; PA 3.1; 4.5

1:5: Kap 89.27; Kol 1.18   **1:6:** 1Pi 2.9; PA 5.10; 20.6

nipgut, ae iyı dakon Piñkop ae Datni uñun dakon oman aneŋ do mukwa sogok amini egipneŋ do manjiŋ nipgut. Bisap mudok mudogi mīni Yesu Kristo dakon tilimni ae tapmīm madepni taŋ imdisak. Uñun asi.

⁷ Koni. Uñun gikwem gat kisi apdisak. Abiñakwan amīn morap kisi da dabıl da kokdaŋ. Amīn morap Yesu sugawit uñun kisi da kokdaŋ. Añakwa amīn morap miktīmon ekwaŋ kisi da uñun do nandaŋek kunam bupmiyo madepsi akdaŋ. Asi, yo morap uñun altaj mudokdaŋ. Uñun asi.

⁸ Amin Tagi Piñkop Tapmīm Ami, abisok egisak, ae kalipsigwan egipgut, ae don apdisak, uñun da yan yosok, “Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat.”

Jon da Kristo kagit

⁹ Nak Jon, ji dakon notji. Nin Yesu dakon amīn kabī, ae Piñkop da Amin Kiła Asak uñun da kagagwan kalonjı ekwamanj, do but yaworon da jigi ae tepmiyo kalonjı pamanj. Pañek kisin da dīma alek tanjek tebai akgamanj. Nak Piñkop dakon gen yan tenjeŋanek, “Nak Yesu nandaŋ gadaŋ imisat” yan yagim, do aŋek nak abiðaŋ tap binap miktīm tīm Patmos uñudon nepgwit da egisat. ¹⁰ Amin Tagi dakon gildatni Sondakon, Telagi Wup da butnokon piŋi madepsi tugagit. Añakwan manjinokon nandaŋapbo amīn kīnda gen madepsi yan tidaŋek kweŋ da yan yagit. ¹¹ Uñun amīn da yan yagit, “Yo morap pindakdal uñun papiakon mandanj yopbi pañmuwukbi 7 kabī do kīni. Mandanj yopbi pañmuwukbi Epesas kokup papmon ekwaŋ,

ae Smena, ae Pegamum, ae Taitaira, ae Sadis, ae Piladelpia ae Laodisia do kini.”

12 Yañban nak gen nayigit amin uñun kok do tobilgim. Tobilek tenjeni tamo gol banj wasanbi 7 kabî pindakgim.

13 Uñun da binapmon
“amin dakon monji yombem kinda”
akban kagim. Uñun imal dubakni paban piñi kandapni kisi wítjigit. Añek nap kinda gol banj wasanbi nañ pibírikon angwasiñek wamgut. **14** Busunjí ae busunj dançwani uñun kwakwagisi, sipsip dakon dançwan ae gik sitnañ yombem. Ae dabílni kindap tebaisi sosoñ uñun yombem. **15** Kandapni uñun tenjenisi ain kinda mani bras kindapmon sosoñ uñun yombem. Ae tekni nandagim uñun pakbi madepsi pokgonj uñun dakon wiwiñk yombem. **16** Kisiri amin tet da gik 7 kabî timikgit. Ae emat agak siba geni teri teri ae geni tepmisi uñun gen kaganigwan da pawin tagit. Gildat da tebaisi wiñisak uñudeñ tomno dabílni madepsi tenjenagit.

17 Nak uñun kañek kandapnikon mañ pagek amin kimakbi da yan pakgim. Pagapbo kisitni amin tet da kwenokon wítjinjek yan yagit, “Dima pasolgi. Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat.

18 Nak Egip Egip Egisat Amin. Nak kimakgim, mani koki, nak egip egip dagok dagogi mini egi anjan kisat. Kimot dakon yoma wítdal, ae amin kili kimakgwit uñun dakon kokup dakon yoma wítdal kisitnokon tonj. **19** Do gak yo pindakdal uñun dakon geni mandaki. Yo abisok tonj, ae yo don

---

1:13: Dan 7.13; 10.5   **1:14:** Esi 43.2; Dan 7.9; 10.6; PA 2.18;
19.12   **1:16:** Ibr 4.12; PA 2.12; 19.15   **1:17:** Ais 44.6; 48.12; PA
2.8; 22.13

noman tokdañ, uñun do mandaki. ²⁰ Gik 7 kabí kisitno amín tet do tañba píndal, ae teñteñi tamo gol bañ wasanþbi 7 kabí yañ píndal, uñun dakon mibili pasili tosok. Mibili uñun yañ: gik 7 kabí uñun pañmuwukbi 7 kabí dakon añeloni. Añakwa teñteñi tamo 7 kabí uñun pañmuwukbi 7 kabí.”

2

Epesas pañmuwukbi do gen yipgut

¹ Uñun da sañbeñek yañ yagıt, “Gak pañmuwukbi Epesas kokup papmon ekwañ uñun dakon añeloni do gen yañ mandaki:

Nak gik 7 kabí kisitno amín tet da timigek teñteñi tamo gol bañ wasanþbi 7 kabí da binapmon agisat. Agek gen on yipbo gagon obisak. ² Anþpak asal ae pi teban asal uñun kili nandañ mudagim. Gak tebaisi agek amín anþpakni yokwi do díma galak tañ yomısal. Díwarı da yañ gayiwit, ‘Ninyo kisi yabekbi’, mani uñun yabekbi díma yañ uñun gaga kili geni kokwinigek top amín yañ píndakgil. ³ Amín da gandaba mano abídosol do yo yokwisi anjamañ. Mani tebaisi agek jigi uñun ìmegek kuraktok díma asal.

⁴ Mani nak gak gat gen ton. Nandan gadat kaluk agil bisapmon nak do but dasi galak tañ namgul, mani abisok yañ díma asal. ⁵ Kalip tagisi egipgul do nandaki. Gak kili mal. Do anþpak kalip agil uñun do aego nandañek but tobil anjek anþpak kalip agil uñudeñ abi. Yañ díma abi kañ, abiñ lamgo uñun si gwayekeñ. ⁶ Mani anþakgo tagisi kínda uñun yañ: Nikolas dakon

amín kabí dakon aŋpak do nandaba yokwi tok asal. Nagayo kisi uŋjun amín dakon aŋpak do nandako yokwi tosok.

⁷ Amín mırakni ton̄ da Telagi Wup da pañmuwukbi do gen yosok uŋjun pakyansi nandani. Amín kında emaron teban tosak kaŋ, nak da yan̄ dagaŋ imiŋapbo egip egip kindap walon jap paŋ nosak. Kindap uŋjun Paradais kon Piŋkop da pigaga tosok.”

Smena pañmuwukbi do gen yiŋgut

⁸ Uŋjun da saŋbeŋek yan̄ yagıt, “Gak pañmuwukbi Smena ekwaŋ uŋjun dakon aŋeloni do gen yan̄ mandaki:

Nak wasok wasoksi ae mibisi egisat. Nak kımakgim da aeno kalugı egisat. Gen on yiŋbo gagon obisak. ⁹ Gagon jığı ae tepmiyo morapmì noman taŋ gamaŋ, ae yogo mìnisi da egisal, uŋjun nandaŋ gamisat. Mani yogo morapmisi. Amín diwari da gen yokwi yan̄ gamaŋ uŋjun nandisat. Uŋjun amín da iyı do nin Juda amín yan̄ yoŋ, mani uŋjun Juda amín díma, uŋjun Sunduk dakon amín kabí. ¹⁰ Donjok tepmi pakdisal. Mani uŋjun do pasol pasol díma abi. Ji paŋkewal do Sunduk da ji da binapmon amín diwari ban̄ dam tebanon yopdisak. Yan̄ aban jığı ae tepmiyo gıldat 10 da arıpmon pakdaŋ. Díkba kímotni do yoni kaŋ, tebaisi agek nandaŋ gadatji díma wítdal kísak. Aŋakwa egip egip dakon pelit tilimi ton̄ daben̄.

11 Amin mirakni ton da Telagi Wup da pañmuwukbi do gen yosok uñun pakyansi nandani. Amin kinda emaron teban tosak kañ, uñun amin kímot da ae kinda gat arípmi díma añupbal asak.”

Pegamum pañmuwukbi do gen yípgut

12 Uñun da gen sañbeñek yagít, “Gak pañmuwukbi Pegamum kokup papmon ekwañ uñun dakon añeloni do gen yan mandaki:

Nak emat agak siba geni terí terí ae geni tepmisi uñun abídosot. Gen on yípbo gagon obisak. **13** Kokup egísal uñudon Sunduk dakon kila amin madep yityit tamoni uñudon tosok uñun nandisat. Mani nak dakon man abidañ kímokdol. Antipas, nak dakon gen dakon yan tenjeñok amin tagisi kinda, uñun Sunduk da egísañ kokupmon añañka kímakgit. Yan añañka gak uñun bisapmon nak do wasíp díma yagíl.

14 Mani nak gak gat gen ton. Gagon amin di da Balam dakon añañpak abidañ kímokgon. Balam dakon añañpak uñun yan. Kalip Balam da Balak Israel amin pañkewal dakon mibili iyin dekgít. Iyin dekban Balak da Israel amin pañkewalban yokwi añañkokup kídat do bit kilapyo mukwa sowit uñun nawit. Ae yumabi kísi awit.

15 Uñudeñ gin amin di gagon ekwañ uñun Nikolas dakon amin kabí dakon geni guramíkgañ.

16 Gak but tobil abi. Yan díma abi kañ, nak kili uñunjok gagon obiñek gen kaganokon emat agak siba tosok uñun nañ uñun amínon emat akdisat.

17 Amin mirakni tonj da Telagi Wup da pañmuwukbi do gen yosok uñun pakyansi nandani. Amin kında emaron teban tosak kañ, nak da mana di abisok pasili tonj uñun iþeñ. Ae tip kwakwagi kında iþeñ. Uñun tipmon man kalugi kında mandabi da tosak. Uñun man amin kında da díma nandisak. Amin tip abidosak uñun amin dagin nandakdisak.”

Taitaira pañmuwukbi do gen yipgut

18 Uñun da gen sañbeñek yagıt, “Gak pañmuwukbi Taitaira kokup papmon ekwañ uñun dakon añelo do gen yan mandaki:

Nak Piñkop dakon Monji. Dabılno uñun kındap tepmisi sosok uñun yombem, ae kandapno tenþenjosok uñun ain kında mani bras sugarba kwakwagisi añ uñun yombem. Gen on yipbo gagon obisak. **19** Añpak morap asal uñun nandañ mudosot. Gak amin do but dasi galak tan yomisal, ae nak nandañ gadañ namisal, ae amin diwarı pañpulugok do pi asal. Nak nandisat, pi mibiltok agil uñun yapmañek abisok pi madepsi asal.

20 Mani nak gak gat gen tonj. Gak Jesebel yipbi gak gat ekwamal. Miñat uñun da nak kombi amin kında yan yosok, mani pi monjino top pañkewalek yumabi añpak, ae jap kokup kídat do paret abi uñun noni do yoyin dekdak. **21** But tobil asak do nandajek bikbik imisat. Mani but tobil añek yumabi añpakni yipmañ det do díma nandisak. **22** Do uñun miñat sot kında

2:17: TP 16.4,14-15,33-34; Ais 62.2; Jn 6.48-50   **2:18:** PA 1.14-15

2:20: 1KA 16.31; 2KA 9.22

ibō tepmi madepsi pakdisak. Ae amīn morap uñun miñat gat yumabi awit but tobil aŋek uñun miñat dakon aŋpakni dīma yipmañ mudoni kañ, uñunyo kisi jigi ae tepmiyo madepsi yomdisat. ²³ Ae monjī gwayoni kisi dapbo kimotni. Yañ aŋapbo pañmuwukbi kisi morap da nak da amīn but ae nandak nandakyo pindagek ji kalon kalon aŋpak ani da aripmor tomni damdisat yañ nandañ namdañ. ²⁴ Mani pañmuwukbi diwari Taitaira ekwañ ji miñat uñun dakon gen dīma yolgañ, ae ‘Sunduk dakon geni pasili’ yañ yoñ, uñun dakon mibili nandak do pini dīma awit. Yañ dayisat, jigi kinda gat dīma daben. ²⁵ Mani yo morap timigcañ uñun tebaisi timigakwa wiñi nak da opbeñ dakon bisap asak.

²⁶ Emaron teban tanek geno guramigakwan wiñi bisap madep apjak amīn uñun yañ mudan ibō miktim morap kila akdisak.

²⁷ ‘Kila amīn pini tapmimi tonji aŋek ain win kiriñ nañ uwalni pudan moniñ moniñ akdisak, amīn da miktim kwoba pudan moniñ moniñ an uñun da tilagon akdisak.’

Datno da yañ mudan namgut, uñun da tilak uñun amīn do yañ mudan iben. ²⁸ Ae wisawisa do gik wisak uñun kisi iben. ²⁹ Amin mirakni ton da Telagi Wup da pañmuwukbi do gen yosok uñun pakyansi nandani.”

3

Sadis pañmuwukbi do gen yipgut

2:23: Kap 7.9; Jer 17.10; PA 20.12-13   **2:25:** PA 3.11   **2:26:**

Kap 2.8-9   **2:28:** PA 22.16

1 Uñun da sañbeñek yan yagit, “Gak pañmuwukbi Sadis kokup papmon ekwañ uñun dakon añeloni do gen yan mandaki:

Nak Piñkop dakon wup 7 kabí tímikdat, ae gík 7 kabí kísi tímikdat. Gen on yípbo gagon obisak. Añpak morap asal uñun kísi nandan mudosot. Amin da gak do yan yon, ‘Sadis pañmuwukbi kabí uñun egip egípmi tonjsi.’ Mani kili kímakgíl.

2 Dipmingo yopbi kit! Añpakgo diwari dima kímakgwit uñun pañteban abi. Nido añpakgo kinda Piñkopno da dabilon kilegisi yan kinda dimasi kat. **3** Gen bami kalip nandanek abídagil, uñun do aego nandabi. Nandanek guramigek but tobil abi. Dipmin dima yípbi kísak kañ, kabó noknok da tilagon apdisat. Abiñapbo gagon opdisat dakon bisap dima nandakdisal.

4 Mani amín kabisok kinda Sadis ekwañ uñun ímalni dakon kila añek garak dima awit. Uñun amín kabí dakon añpakni kilegisi, do ímal kwakwagi paba nak gat tagi agipnen.

5 Amín kinda emaron teban tosak kañ, uñun do kísi ímal kwakwagi pañ iben. Ae egip egip papiakon mani dima wiririkgen. Datno da ñámon ae añeloni da ñámon mani yan tenßenokeñ. **6** Amín mirakni ton da Telagi Wup da pañmuwukbi do gen yosok uñun pakyañsi nandani.”

Piladelphia pañmuwukbi do gen yípgut

7 Uñun da sañbeñek yan yagít, “Gak pañmuwukbi Piladelpia kokup papmon ekwañ dakon añeloni do gen yan mandaki:

Nak telagisi, ae añpak bamisi dakon ami. Nak da Dewit dakon yoma wítdal abídosot. Nak da yoma wítdaldat, amin kinda da arípmi díma sop sopmi. Ae nak da yoma sopmañdat, amin kinda da arípmi díma wítdali. Gen on yípbo gagon obisak. **8** Añpak morap asal uñun kili nandañ mudagím. Koki! Íñamgokon yoma kinda wítdalbo pisosok. Ae amin kinda da arípmi díma sopjak. Nak nandisat, tapmímgó madep díma, mani nak dakon gen guramígek nak dakon man do wasíp díma yagíl. **9** Sunduk dakon amin kabí uñun da iyi do nin Juda amin yan yoñ, mani uñun Piñkop dakon amin díma, uñun top amin. Nak da uñun amin yabekgo abiñ gak da kandap mibilon ñwakbeñ añek nak da ji but dasi galak tañ damisat yanji nandani. **10** Nak dakon gen guramígek jigi altañ gamgwit bisapmon butgo yawori tanjawan tebaisi akgil. Yan agíl do jigi madep miktimiñ miktimiñ amin pankeval do no-man tokdisak bisapmon kilago añaþbo jigi uñun díma altañ gamjak. **11** Gagon tepmisi apdisat. Yo abídosol uñun tebaisi abídoki. Amin kinda da tomnigo uñun dí gwayerñban.

12 Amin kinda emaron teban tosak kañ, nak da gwak yan moko agek Piñkopno dakon telagi yut añteban asak. Añek Piñkop dakon yut yípmañek aeni wañga díma pigísak. Uñun

aminon Piñkopno dakon man, ae Piñkopno dakon kokup pap dakon man mandakej. Kokup pap uñun Jerusalem kalugi, uñun Kwen Kokup yípmajek Piñkopnokon da pikdisak. Ae naga dakon mano kalugi kisi uñun aminon mandakdisat. ¹³ Amín mírakni ton da Telagi Wup da pañmuwukbi do gen yosok uñun pakyañsi nadani.”

Laodisia pañmuwukbi do gen yípgut

¹⁴ Uñun da sañbeñek yan yagıt, “Gak pañmuwukbi Laodisia kokup papmon ekwañ uñun dakon aneloni do gen yan mandaki:

Nak Piñkop dakon geni gat ae yan teban tok geni gat do gen uñun asisi yan yogok amín. Nak Piñkop dakon gen bamisi yan tenjeñok amín. Bisapmi bisapmi geni bamisi gin yan tenjeñosot. Piñkop da yo morap wasagit dakon mibilisi nak da gen on yípbo gagon obisak. ¹⁵ Añpak morap asal uñun kisi nandaj mudosot. Nak nandisat, gak mirimi díma, ae tedepmi díma. Gak da mirimi bo ae tedepmi egipbi do nandisat. ¹⁶ Mani díma. Gak tedepmi yançok egisal. Gak tedepmisi díma ae mirimisi yo díma. Yan do anek gen kaganokon da gak wanditdisat. ¹⁷ Gak ‘Moneñjo morapmi ae yo kabino morapmi ton. Yo kinda do wadak wadak díma asat’ yan yosol. Mani díma. Amín da bupmisi nandaj gamni da tilagon yokwisi egisal. Gak yogo minisi da egisal, ae dabilgo míni, ae molan molan agisal. Anek gaga díma nandabi pisosok. ¹⁸ Yan do anek nawa gen on gamisat. Nak dakon golno

kindapmon sonba gwaljigi minisi aŋ uŋun gol baŋ yubi kaŋ, moneŋgo morapmisi tan̄ gamdaŋ. Ae giptimgo wam do imal kwakwagi baŋ yubi kaŋ, amin da gandaba molaŋ dima agipbi, ae mayagigo miňi. Ae dabil marasin di yumaňek dabılıgokon yopbi kaŋ, tagisi siňtokdisal. ¹⁹ But dasi galak tan̄ yomisat amin uŋun tebai yoyiňek aŋpakni paňkilek ani do jiġi yomisat. Do aŋpakgo paňkilek ak do pi tebai aŋek but tobil abi.

²⁰ Nandaki! Nak yomakon agek yoma domon tidaňek yaŋ yosot: Nak yutnon tagi wiķen? Amiň kında tekno nandaňek yoma wiťdaljak kaŋ, nak wiġiko uŋun gat egek jap nondenj.

²¹ Amiň kında emaron teban tosak kaŋ, uŋun amin do yaŋ dagaŋ ibo kila amin madep yityit tamonokon nak gat kisi yiťdeň. Kalip nak da emaron teban tanek Datno gat kisi kila amin madep yityit tamonikon yiķgim uŋudeň yiťdeň. ²² Amiň mirakni toŋ da Telagi Wup da paňmuwukbi do gen yosok uŋun pakyansi nan-dani.”

Sipsip Moniň da Kwen Kokupmon Papia Kında Wiťdalakwan Miktim Amiňnon Yo Yokwisi Noman Tokdaŋ

(Kilapmi 4–11)

4

Kwen Kokupmon Piňkop gawak imaj

3:19: 1Ko 11.32; Ibr 12.6; PA 2.5   **3:20:** Jn 14.23

1 Uñun da kwenon aeno kañapbo Kwen Kokup-mon yoma kinda wítdal kígít da tañban kagím. Kañapbo amin uñun kalíp nak do kweñ da yan tebaisi yan tídánek yan namgut uñun da yan yagít, “Idon wiñaki yo morap don altokdañ goliko.” **2** Nayinban uñudon gin Telagi Wup da butnokon pigi madepsi tugagít. Anjakwan Kwen Kokup kila amin madep yityít tamo kinda tañban kagím. Uñun tamokon amin kinda yíkban kagím. **3** Uñun amin tip jaspa ae tip gami konilian da yan teñteñagít. Kilap bañ kinda da kila amin madep yityít tamo uñun añaqwasigít. Kilap bañ kıldani uñun tip kalikaligi emeral yan. **4** Kila amin madep yityít tamo 24 kabí da kila amin madep yityít tamo uñun añaqwasinék tañba píndakgím. Uñun tamokon kila amin 24 kabí da yíkgwit.* Uñun kila amin ímalni kwakwagi bañ pawit, ae busuñikon pelit kıldani ton gol bañ wasanþi bañ pawit. **5** Kila amin madep yityít tamokon da mal dakon teñteni da yamgwit. Anakwa nandajapbo wuwík madepsi noman tanjakwa kiririn agít. Kila amin madep yityít tamo noman da kalin 7 kabí sowit. Kalin uñun Piñkop dakon wupni 7 kabí. **6** Kila amin madep yityít tamo noman da yo kinda tagít, uñun tap idap daman glas bañ wasanþi yombem, ae wagil kwakwagisi.

Yo 4 kabí egip egípmi ton uñun kila amin madep yityít tamo dakon ilení 4 kabíkon akgwit. Yo 4 kabí uñun buríkon ae manjíkon kísi dabíl morapmí da giptimi kísi ilimikgwit. **7** Yo egip egípmi ton kinda

---

4:1: PA 1.1,10   **4:2:** Ais 6.1   **4:3:** Esi 1.28   **4:4:** PA 3.18

* **4:4:** Uñun kila amin uñun añaelo man madepni ton kabi kinda do yosok.   **4:5:** Esi 1.13; Sek 4.2; PA 1.4; 8.5; 11.19; 16.18   **4:6:** Esi 1.5-10,22; 10.14

uñun laion yombem. Ae kinda uñun bulmakau wili yombem. Ae kinda uñun tomno dabilni amin dakon yombem. Ae kinda uñun siñgiñ madep kwen agegisak yombem. ⁸ Yo 4 kabí egip egipmí toñ kalon kalon uñun kisi piri 6 kabí tañ yomiñ yomiñ awit. Añakwa giptimi kalon dabíl morapmí da ilimikgwit. Ae piri da mibilgwan kisi tawit. Gildari ae kalbi kisi ak nandari míni yan yon, “Telagi, telagi, telagi.

Amin Tagi Piñkop Tapmím Ami kalípsi egipgut, ae abisok egisak, ae don apdisak, uñun telagisi” yan yon.

⁹ Yo egip egipmí toñ kabí uñun da Amín uñun kila amin madep yityit tamonikon yíkdak ae egip egip dagok dagogi míni egisak uñun do kisik kisik madepsi aňek mani awigek ya yan iyan. Bisapmí bisapmí yo 4 kabí egip egipmí toñ uñun yan aňakwa ¹⁰ kila amin 24 kabí da Amín uñun kila amin madep yityit tamokon yíkdak uñun da buron manj pokgoñ. Manj pagek egip egip dagok dagogi míni egisak Amín uñun gawak imaj. Ae pelitni kıldani toñ gol bañ wasanþi uñun kila amin madep yityit tamo tosok uñudon noman ilik yopmanek kap yan yon,

¹¹ “Amin Tagi Piñkopnín, gak da yo morap galaktokgokon wasagil da abisok toñ.

Yan agil do miňat amin morap kisi da gak do kisik kisik madepsi aňek mango awigini, ae tapmímgo madepsi da yonjamgwan piňbi egipni kaň tagisi.”

5

Jon da papia kinda kila sopgwit kagıt

¹ Amin uñun kila amin madep yityit tamokon yikgit uñun kisitni amin tet do papia gironjikbi kinda tañban kagim. Papia uñun teri teri kildani ton, ae kendol pakbi banj kosiri 7 kabi anjteban abi.

² Ae anjelo tapmimi tonji kinda kanjapbo gen papmon da yan tidañek yan yagit, “Namin amin kilegisi kinda dasi kendol pakbi banj panjteban abi pakdegek papia tagi wıtdaljak?” ³ Mani amin Kwen Kokup ekwan, bo ae miktimon ekwan, bo ae miktim da mibiligwan ekwan kinda da papia uñun arıpmi dıma wıtdaljak bo ae arıpmi dıma kosak. ⁴ Nak papia uñun amin kinda da arıpmi dımasi wıtdaljak bo ae kosak yan kanek kunam madepsi sanbek sanbek morapmi takgim. ⁵ Yan anjapbo kila amin kabikon da kila amin kinda da yan nayigit, “Gak kunam dıma takgi. Koki! On Laion Juda amin kabikon altagit, uñun Dewit dakon babinikon gugi uñun da don noman tanwigit. On Laion emaron teban tagit. Yan agit do uñun da papia kendol pakbi banj kosiri 7 kabi panjteban abi uñun pakdegek tagi wıtdaljak.”

Jon da Sipsip Monin kagıt

⁶ Yan nayinjakan Sipsip Monin kinda akban kagim. Uñun paret ak do si anjakba kimakgit yombem. Uñun kila amin madep yityit tamo da binapmon agakwan yo 4 kabi egip egipmi ton gat ae kila amin gat da angwasiwit. Sipsip Monin uñun jomni 7 kabi, ae dabilni 7 kabi. Dabilni

---

5:1: Ais 29.11; Esi 2.9-10   **5:5:** WW 49.9; Ais 11.1,10; PA 22.16

5:6: Sek 4.10; Jn 1.36; PA 13.8

uñun Piñkop dakon wupni 7 kabi. Uñun Piñkop da yabekban miktimi miktimi kiñ mudawit.⁷ Kili Sipsip Moniñ da kila amín madep yityit tamokon kiñ Amin yikgit da kisiri amín tet do papia tagit uñun abidagit.⁸ Papia uñun abidañakwan yo 4 kabi egíp egípmi tonj, ae kila amín 24 kabi gat da Sipsip Moniñ da kapmatjok mañ pakgwit. Kisisi kalon kalon gita moniñni gat ae gol idapni gat timik timik awit. Gol idapmon yo kibañi tagisi tugawit, uñun Piñkop dakon miñat amín kabiyó dakon bisitni.

⁹ Yañ anek kap kalugisi kinda yañ yawit,
“Gak da papia gironjíkbi abidañek kendol pakbi
bañ pañteban abi uñun arípmi tagi pakdekgi.
Nido gikba kimagek yawigo nañ miñat aminyo
Piñkop do im do anek yumañ nagil.
Asi, amín mibili mibili ekwañ,
ae geni mibili mibili,
ae giptimni mibili mibili,
ae miktimi miktimi ekwañ kisi yumañ nagil.
¹⁰ Yumañ nañek amín kila ani do manjiñ yopgul,
ae nin dakon Piñkop dakon oman ani do
mukwa sogok amini manjiñ yopgul.
Uñun da kila amín madep egek miktimon
amín kílani akdañ.”

Sipsip Moniñ dakon man aŋkisiwit

¹¹ Kili aeno kañ egapbo anjelo morapmisi dakon geni nandagim. Uñun anjelo dakon tilakni milion morapmisi ae tausen morapmisi da aríp. Uñun anjelo kila amín madep yityit tamo ae yo egíp

egipmi ton ae kila amin kabı bañ pañgwasinjek akgwit. ¹² Yan tidañek kap kinda yan yawit, “Sipsip Moniñ on kalip anjakba kimakgit.

Uñun da man madep gat,
ae yo tagisi morap gat,
ae nandak nandak tagisi gat,
ae tapmimi wukwisi uñun kisi tagi timitjak.
Amin morap kisi da mani anjenagek kisik kisik
an iminjek ya yan iyini kañ uñun kilegisi.”

¹³ Ae yo morap Piñkop da wasagit uñun dakon geni kisi nandagim. Yo morap Kwen Kokup ekwañ, ae miktimon ekwañ, ae miktim kagagwan ekwañ, ae tap kaga ekwañ kisi dakon geni nandagim. Uñun da yan yawit,
“Amin uñun kila amin madep yityit tamonikon yıldak,
ae Sipsip Moniñ gat kisi,
nin jil dakon tilim gat ae tapmim gat pindagek kisik kisik anek dagok dagogi mini man madep damamanj.”

¹⁴ Anjakwa yo 4 kabı egip egipmi ton uñun da yan yawit, “Uñun asi.” Yan yanakwa kila amin kabı da manj pagek gawak yomgwit.

6

Sipsip Moniñ da kendol bañ papia soy anjetban awit uñun pakdekgit

¹ Nak kanapbo Sipsip Moniñ da papia gironjikbi abidañek kendol pakbi bañ kosiri 7 kabı panjetban abi uñun mibiltok nani pakdekgit. Pakdegakwan yo egip egipmi ton 4 kabikon da kinda gen yagıt.

Geni uñun kiririñ da yan yagit, “Gak op.” ² Aeno kanek os kwakwagi kinda kagim. Uñun da kwenon amin kinda obipni abidajek yikgit. Uñun amin do kila amin madep dakon pelit kinda imgwit. Iba emaron teban tagit da tilagon kigit. Kiñek emat morapmi sigin anek teban toker yanjon da nandajek kigit.

³ Sipsip Moniñ da kendol pakbi ban papia anteban abi 2 uñun pakdekgit. Pakdegakwan yo egip egipmi ton 2 uñun da yagit, “Gak op.” ⁴ Yanjakwan os gami kinda apban kagim. Uñun da kwenon amin yikgit uñun do tapmim ibi. Uñun tapmim uñun on miktimon yawori tosok uñun pañdagosak dakon tapmim. Pañdagajanban amin da notni dapmañ dapmañ anek kimotdañ. Uñun pi asak do emat agak siba madepsi kinda imgwit.

⁵ Kili ae Sipsip Moniñ da kendol pakbi ban papia anteban abi 3 uñun pakdekgit. Pakdegakwan yo egip egipmi ton 3 uñun da yagit, “Gak op.” Yanjakwan os pilisi kinda kagim. Uñun da kwenon amin kinda yikgit, uñun jap kokwin agak yo kinda kisirikon abidagit. ⁶ Ajakwan amin dakon tek yombem kinda nandañapbo yo egip egipmi ton 4 kabikon da yan yagit, “Amin kinda gildat daman kinda dakon pi asak dakon tomni timitjak uñun wit yiñi moniñisok kinda gin abidosak, bo bali kwoba kapbi gin timitjak. Mani gak olip nelak gat ae wain gat dima panjasik abi.”

⁷ Sipsip Moniñ da kendol pakbi ban papia anteban abi 4 uñun pakdekgit. Pakdegakwan nandajapbo yo egip egipmi ton 4 da yan yagit, “Gak

op.” ⁸ Yanjakwan os kiloñkilonjı kinda kagim. Uñun da kwenon amin kinda yikgit uñun mani Kimot. Amin Kili Kimakgwit Dakon Kokupni uñun kapmatjok da yolgit. Amin miktimi miktimi ekwañ kokwin 4 kabı aŋek kabı kinda dapbal kimotni do tapmim yobi. Diwari emat agak siba ban dapbal kimotni, ae diwari jap do madepsi aŋek kimotni, ae diwari sot yokwisi da timitjak, ae diwari joŋ bit klapyo da dapmañ noni.

⁹ Sipsip Moniŋ da kendol pakbi ban papia aŋteban abi ⁵ uñun pakdekgit. Pakdegakwan amin kimakgwit dakon wupni alta da mibilgwan pindakgim. Kalip uñun amin da Piŋkop dakon gen tebaisi abidanej uñun dakon yan teñteñok aŋakwa uwal da dapba kimakgwit. ¹⁰ Amin wup uñun da tebaisi yan tidañek yan yawit, “Amin Tagi Tapmim Ami, gak telagisi egisal, ae aŋpakgo wagil bamisi gin. Nin bisap niandası gak do jomjom aŋapno miktım amin gen pikon yopmañek yawinin dakon kobogi yobi?” ¹¹ Yanba uñun amin do paba pigik dubagi kwakwagisi kalon kalon yomiñek yan yoyiwit, “Ji jomjom pisipmisok ani. Uwal da oman amin pi isalji gat, ae notji gat dapdañ. Ji dikba kimakgwit, yan gin dapba kimotdañ. Amin nian da dapdañ uñun Piŋkop da kili manjigit. Uwal da uñun kisisi dapmañ mudanakwa don Piŋkop da yawisi dakon kobogi yomdisak.”

¹² Sipsip Moniŋ da kendol pakbi ⁶ papia aŋteban awit uñun pakdekgit. Pakdegakwan miktım wudip madepsi agit. Aŋakwan gildat dabil yik

garanj yombem pilisi agit, ae kanek gimanisi yawi yombem agit. ¹³ Anjakwan gik kundukon tonj miktimon mawit. Gik mawit uñun pik kindap dakon sopmi díma pek tanjakwa mímrim da pisonjakwa moj uñun da tilak mawit. ¹⁴ Anjakwa papia gironjik yopmangamanj, uñun da tilagon kundu si kiñ pasilgit. Anjakwan kabap gat ae tap binap miktim tím tonj uñun tamoni yopmanj degek duwalik kiwit. ¹⁵ Anjakwa miktim dakon kila amín madep gat, ae amín man madepni tonj gat, ae emat amín dakon mibiltok amíni gat, ae yoni morapmi amín gat, ae amín tapmími tonj gat, ae oman amín, ae amín morap ísal ekwanj, uñun kísisi pasal kiñ tip gopbatgwan ae kabapgwan tip madep tonj uñun da mibiligwan pasil do kiwit. ¹⁶ Añek kabap gat ae tip gat do yanj tidañek yawit, “Ji nin da kwenon mañ witjinj nimiňakwa pasili egipneñ. Pasili egapno Amín uñun kila amín madep yiityit tamoníkon yíkdak uñun díma nindasak, ae Sipsip Moninj butjap damani nandajek kobogi yokwi díma nimjak. ¹⁷ Amín do butjap madepsi nandajek kobogi yokwisi yomdamal dakon gíldat madep kili uñun abík. Namin amín dasi tapmímní uñun abiñ yipmanjek tagi egipjak?”

7

Israel amín 144 tausen da Piňkop dakon tilak abidawit

¹ Uñun da kwenon añelo 4 kabí miktim dakon kodigi 4 kabikon akba píndakgím. Mímrim da

---

6:13: Ais 34.4   **6:14:** PA 16.20   **6:15:** Ais 2.10,19,21   **6:16:**

Lk 23.30   **6:17:** Jol 2.11; Mal 3.2   **7:1:** Jer 49.36; Dan 7.2

miktım gat ae tap gat ae kindap gat dima pisoni yan do mirim 4 kabı uñun tebaisi tímikgwit. ² Yan anjakwa anjelo kinda gildat wisak tetgin da apban kagim. Uñun da Piñkop egip egipmi ton dakon tilak aminon yop do yo kinda abidajek apgut. Abinék anjelo 4 kabı Piñkop da miktım gat tap gat panjasik ani do tapmim yomgut uñun do madepsi yan tıdagit. ³ Yan tıdańek yan yagit, “Ji miktım ae tap ae kindap tepmisi panjasik ak do dima nandani. Mibiltok Piñkopnin dakon tilak pi monjini da iñamon yopdamań. Yan anapno don yo morap tagi panjasik ani.” ⁴ Ae nandańapbo amın tilak tímikgwit dakon tilak yanba nandagim. Israel amın kabı morap da binapmon amın 144 tausen da tilak uñun tímikgwit.

⁵ Juda amın kabikon amın 12 tausen da tímikgwit.

Ae Ruben da kabikon 12 tausen

ae Gat da kabikon 12 tausen

⁶ ae Ase da kabikon 12 tausen

ae Naptali da kabikon 12 tausen

ae Manase da kabikon 12 tausen

⁷ ae Simeon da kabikon 12 tausen

ae Liwai da kabikon 12 tausen

ae Isaka da kabikon 12 tausen

⁸ ae Sebulan da kabikon 12 tausen

ae Josep da kabikon 12 tausen

ae Benjamin da kabikon 12 tausen.

Uñun amın da Piñkop dakon tilak tímikgwit.

Miňat amın morapmi da Piñkop gawak imgwit

⁹ Ae uñun da kwenon amın morapmisi pindakgim, uñun manjiri mını. Amın uñun amın kabi kabi egi egi aŋ uñun morap kisi dakon. Ae

miktäm morap kisi, ae giptäm mibili mibili, ae gen mibili mibili uñun kisi kila amin madep yityit tamo, ae Sipsip Monji da iñamon akgwit. Uñun ilikba pigik kwakwagisi ae dubagi banj pawit. Ae kisirikon jopbañ tam banj timikgwit. ¹⁰ Uñun amin kabí madep tebaisi yan tidañek yan yawit,
 “Piñkopnin kila amin madep yityit tamonikon yıldak, ae Sipsip Moniñ kisi uñun dagin nin yokwikon banj timikbal tagisi ekwamanj.”

¹¹ Añakwa añelo morap kila amin madep yityit tamo, ae kila amin, ae yo 4 kabí egip egipmi ton uñun pañgasinék akgwit. Agek kila amin madep yityit tamo kañek manj pagek tomno dabilni miktämgwan yopmanek Piñkop gawak imgwit.

¹² Añek yan yawit,

“Uñun asil! Nin dagok dagogi mini Piñkopnin do ya yan iyinék kisik kisik madepsi añek man madepni do yan tenjeñonej.

Dagok dagogi mini nandañ kokwini tagisi, ae tapmim madepni tañ imdisak. Uñun asil!”

Uñun amin kabí dakon tepmi kili uñun mudosok

¹³ Kila amin kabikon da kinda da yan nayigit, “On amin ilikba pigik dubak kwakwagi payin uñun namin? Ae dukwan da aben?”

¹⁴ Yanban iyigim, “Amin tagi, gaga nandisal.”

Yanapbo yan nayigit, “On amin uwal da kisiron jigi tepmiyo madepsi pawit da abisok tagi ekwanj. Ímalni Sipsip Moniñ dakon yawi banj sugariba kwakwagisi awit. ¹⁵ Yan awit do añek Piñkop dakon kila amin madep yityit tamokon noman

akgañ. Gıldarı ae kalbiyo Telagi Yut Madep-nikon egek omani aŋ iman̄. Piňkop kila amin madep yityit tamokon yikdak, iȳi uŋun gat egek paŋkutnosak. ¹⁶ Jap do ae dima akdañ, ae pakbi do dima akdañ. Gildat da giptimni tebai dima pindatjak, ae yo kinda da giptimikon pindakban tedepmi dima nandakdan. ¹⁷ Nido, Sipsip Moniŋ kila amin madep yityit tamo da binap yikdak, uŋun da kila amini egipdisak. Aŋek pakbi egip egipmi ton̄ da dabilikon uŋudon paŋkikdisak. Aŋakwan Piňkop da dabil pakbini kisiwi wiririkban kunam sanbeňek dima tatdañ.”

8

Sipsip Moniŋ da kendol pakbi ban̄ paŋteban abi 7 uŋun pakdekgit

¹ Sipsip Moniŋ da kendol pakbi 7 papia aŋteban awit uŋun pakdekgit. Pakdegakwan Kwen Kokup-mon wayinji minisi tagit. Yan̄ taŋakwan wigi 30 minit da tilak agit. ² Ae koko aŋelo 7 kabı Piňkop da iŋamon akgan̄ uŋun do kweŋ 7 yan̄ yoba timikgwit.

³ Aŋakwa ae aŋelo kinda alta da kapmatjok paŋki akgit. Uŋun aŋelo gol idap kinda yo kibaŋi tagisi uŋudon idawik mukwa kibaŋi tagisi sok do abidagit. Aŋakwan yo kibaŋi tagisi morapmisi imgwit. Iba Piňkop dakon amin dakon bisit gat timik kakwanjeck alta gol ban̄ wasan̄bi Piňkop dakon kila amin madep yityit tamokon noman tosok, uŋudon mukwa soŋ imgut. ⁴ Yan̄ aŋakwan mukwa kibaŋi tagisi gat, ae Piňkop dakon amin

dakon bisitni gat, aŋelo da kisiron da Piŋkop da iŋamon wiŋiwit. ⁵ Aŋakwa aŋelo da kindap altakon tagit uŋun abidaŋ mukwa soksok idapgwan yopban tugaŋba kindap maban miktimon mawit. Miktimon maŋakwa mal dakon teŋteŋi da yamgwit. Aŋakwa nandaŋapbo wuwik madepsi noman taŋakwa kiriřiŋ agit, ae miktim wudip agit.

Aŋelo 4 kabı da kweŋ pisowit

⁶ Aŋakwan aŋelo 7 kabı uŋun kweŋ 7 kabı timikgwit uŋun pisok do tagap tawit.

⁷ Aŋelo mibiltok akgit uŋun da kweŋni pisoŋakwan ais ae kindap ae yawi gat paŋkolop abi gat kisi miktimon mawit. On miktim daman ae kindapyo kokwin aba kabi kapbi aŋakwa miktim kabi kinda sogit, ae kindap dakon kabi kinda sogit. Ae joŋ kaluk kalugi kisisi soŋ mudawit.

⁸ Ae aŋelo uŋun da bunjon nani kweŋni pisogit. Aŋakwan yo kinda kabap madepsi yombem si sonjakwan, maba tap kaga piŋi magit. Uŋun tap kokwin aba kabi kapbi aŋakwa kabi kinda yawi dagagit. ⁹ Ae yo egip egipmi toŋ tap kagagwan ekwaŋ uŋun kokwin aba kabi kapbi aŋakwa kabi kinda si kimakgwit. Ae tap wakga yo kisi kabi kapbi kokwin aŋakwa tap wakga kabi kinda wagilsı tuwil ki tasik tawit.

¹⁰ Ae aŋelo 3 kweŋni pisogit. Aŋakwan gik madepsi kinda kaliŋ da yaŋ soŋek kundu yipmaŋ abiŋ magit. Uŋun pakbi madep madep pokgonj uŋun kabi kapbi yaŋ kokwin awiron kabi kindakon magit. Ae pakbi dabilon magit. ¹¹ Gik

uŋun dakon mani uŋun Yo ɻsipmi ae Emari Toŋ. Uŋun abin pakbi kabi kindakon maŋakwan pakbi uŋun ɻispmisi agit, do amin morapmisi pakbi uŋun naŋek kimakgwit.

¹² Ae aŋelo 4 kweŋni p̄isogit. Aŋakwan gildat ae kanek ae gikyo uŋun kokwin aba kabi kapbi aŋakwa gildat kabi kinda ae kanek kabi kinda ae gik morap dakon kabi kinda paŋupbal aŋakwan pilin tuk awit. Yan awit do gildari dakon ae kalbi dakon teŋteŋi tagi dima teŋteŋawit.

¹³ Uŋun da kwenon siŋgiŋ madepsi kinda kwen binap akwan kagim. Siŋgiŋ uŋun madepsi yan tiðanek yan yagit, “Bupmisi, bupmisi, bupmisi madepsi miktimon ekwaŋ amin. Aŋelo kapbi kweŋni p̄isokdaŋ, aŋakwa miktimon amin jigi madepsi pakdaŋ.”

9

Aŋelo 5 kweŋni p̄isogit

¹ Aŋelo 5 uŋun kweŋni p̄isonjakwan gik kinda kundukon da abin miktimon kili magit kagim. Gapma dubagisi ae kiðagi mini uŋun dakon yoma wiðdal uŋun gik do imgwit. ² Aŋakwa gik da gapma uŋun wiðdalakwan uŋun gapmagwan da kindap madepsi sosok dakon mukwa da wigit. Mukwa gapmagwan da wigit uŋun da gildat dabil gat ae kundu gat dakon kosit sopmaŋakwan pilin tuk agit. ³ Aŋakwan pilak pilak da mukwa kagagwan da miktimon mawit. Uŋun pilak pilak do skopion dakon tapmim yomgwit. ⁴ Pilak pilak uŋun yan

8:12: Esi 32.7; PA 6.12-13   **8:13:** PA 9.12; 11.14   **9:1:** PA 20.1

9:2: WW 19.28; TP 10.12-15; Jol 2.2,10   **9:4:** PA 7.3

yoyiwit, “Ji jon gat, ae yo mibili mibili miktimon kwoñ gat, ae kindap gat uñun díma pañupbal ani. Ji amín Piñkop dakon tilakni iñjamíkon míni uñun bañ gin pañupbal ani. ⁵ Ji uñun amín tepmi pi madepsi kanek 5 da butgwan tagi yomni, mani díma dapba kimotni.” Tepmi pi yomni uñun skopion da amín iñjñ yoba tepmi madepsi pañ uñun da tilagon yomdañ. ⁶ Uñun bisapmon amín kimot do kosit wisik akdañ, mani kimot díma kokdañ. Kimot do tagisi nandakdañ, mani sigin egipdañ.

⁷ Pilak pilak uñun os amín da emat do pañtagap aŋ yombem pindakgim. Busuñikon pelit gol bañ wasan̄bi yombem da taŋ yomgwit. Tomno dabilni uñun amín dakon yombem. ⁸ Busuŋ daŋgwani uñun dubagisi miňat dakon yombem, ae geni uñun laion dakon yombem. ⁹ Paba piġik ain yombem bañ pibiri wiṭjiwit. Piri uñun karis morapmi os da emaron kik do ilik pawilakwa wuwik madepsi noman ton uñudeñ awit. ¹⁰ Paljiġi skopion dakon yombem, pakbi emari ton amínnon yopban piġini dakon kisikni paljigikon taŋ yoman̄. Kanek 5 yaŋ amín tepmi madepsi yomyom dakon tapmim taŋ yoman̄. ¹¹ Gapma dubagisi kidaḡi míni dakon anjeloni da kila amín madepni egi yomgut. Ibru genon da unjun anjelo do Abadon yaŋ yawit. Ae Grik genon da Apolyon yaŋ yawit. Uñun gen dakon mibili: Yo Morap Pañtasik Ak Amin.

¹² Jigi mibiltok altogi, kili uñun altaj mudak. Nandabi. Jigi bamori don noman tokdamal.

Anjelo 6 kweñni piſogit

13 Añelo 6 kweñni pisonjakwan gen kinda noman tanjan nandagim. Alta gol bañ wasanbi, Piñkop da ñijamon tosok, uñun dakon kodigi 4 kabikon jom 4 kabi tawit uñudon da yagit. **14** Gen uñun altagit da añelo kwen abidagit uñun yan iyigit, “Añelo 4 kabi pakbi madep Yupretiskon panjeban awit da ekwan uñun wítdal yopbi kini.” **15** Yanjan añelo 4 kabi uñun kin amin morap miktimon ekwañ uñun kabi kapbi kokwinigek, kabi kinda si dapba kimotni do wítdal yopgut. Añelo kabi uñun kili noman tawit da pi uñun ak do awa ae gildat, kanek, ae bilakyo dogin jomjom awit. **16** Ae nandañapbo emat amin oskon yikgwit dakon tilakni yawit, uñun 200 milion yan. Tilakni nandañapbo yawit. **17** Uñun dipmin yombem kañek os gat ae amin os kwenon yikgwit, uñun yan pindakgim: amin uñun emat dakon yik imalyo pawit. Paba pigik uñun gami, ae pili, ae kilonkilonji bañ pawit. Os dakon busunji uñun laion dakon busunji yombem. Añakwa os da gen kagagwan da mileñ asip ae mukwa ae salfa tip si soñek wíwit. **18** Uñun amin kokwin kabi kapbi añek, yo yokwi kapbi uñun os da gen kagagwan da altawit da miñat aminyo kabi kinda dapba kimakgwit. **19** Os uñun dakon tapmimni gen kagani gat ae paljigi garon tawit. Paljigi uñun turjon amin emari ton yombem. Paljigi diwarikon turjon amin dakon busunji ton, do uñun bañ amin pañupbal awit.

20 Amin diwari uñun yo yokwisi kapbi da díma dapba kimakgwit amin but tobil díma awit. Kon gat ae kokup kidat iyi kisit da wasawit gat sigin

gawak yomgwit. Kokup kidat uñun gol ae silwa ae ain kinda mani bras ae tip ae kindap banj wasawit, uñun dima siñton ae gen dima nandan ae kosit dima akwan. ²¹ Uñun amín da amín diwarí dapba kimakgwit, ae sot mawomyo aŋek yo tapmími tonj diwarí pawilgwit, ae yumabi awit, ae amín diwarí dakon yo kabí pañkisibiwit. Mani but tobil aŋek yo uñun yop do dima nandawit.

10

Añelo da papia Jon do iban nagít

¹ Ae kañapbo añelo tapmími tonj kinda Kwen Kokup da piğit. Uñun giptimi gikwem nanj wamgut, ae busunji da kwenon kilap banj kinda tagit. Tomno dabilni gildat da yan tetneňagít. Anjakwan kandap bamotni mileñ asip yombem. ² Uñun añelo papia gironjikbi moniñ kinda kisirikon abidagit, ae papia uñun witdal kwi da tagit. Uñun kandapmi amín tetgin do tap kwenon yiþgut, aŋek kandapmi teri kinda miktímon bamagít. ³ Añek laion da madepsi yan tidonj, uñuden madepsi yan tidaňakwan kiririñ 7 kabí da madepsi yawit. ⁴ Kiririñ 7 kabí yaňakwa gen yawit uñun mandak do agim, mani Kwen Kokupgwan da tek kinda yan norman tagit, “Kiririñ 7 kabí dakon gen uñun nandak nandakgokon gin toni. Díma mandabi.”

⁵ Kañapbo añelo tap idapmon ae miktímon bamanj akgít, uñun kisiri amín tetni Kwen Kokup gin do ajenakgit. ⁶ Añenagek gen yan anteban agít. Pinjkop egip egip dagok dagogi miñi egisak, kundu gat ae yo morap kundukon tonj, ae miktímon gat ae

yo morap miktimon ton, ae tap gat ae yo morap tap kagagwan ton uñun wasagit Amin da manon gen yan aňteban aňek yan yagit, “Bisap kili uñun mudokdisak. Piňkop ae saňberék jomjom díma akdisak. ⁷ Aňelo 7 kweňni pisonjakwan Piňkop da yo ak do yagit da pasili ton, uñun pañalon aban bamí ton akdisak. Uñun gen kalipsigwan kombi amin pi monjini do yomgut.”

⁸ Aňelo yan yanakwan tek uñun Kwen Kokup da aeni noman taňek nayigit, “Gak kiň aňelo uñun tap idapmon ae miktimon bamaň akdak da kisiron papia tosok uñun abida.” ⁹ Nayinban kiň aňelo yan iyigim, “Papia moniň uñun nak do nam.” Iyiko yan nayigit, “Abidanek na. Gen kagagokon kabau dakon pakbini yombem galagini tagisi akdisak, mani but kagagogwan emat akdisak.” ¹⁰ Yanakwan papia uñun kisirikon naň abidanek nagim. Naňek gen kaganokon kabau pakbi yombem galagini tagisi nandagim, mani si naň mudanek butnogwan emat aban nandagim.

¹¹ Ae yan nayigit, “Gak aego miňat amin morapmikon, ae miktim morapmikon, ae amin geni mibili mibili yoňon, ae kila amin madep morapmikon yo noman tokdaň, uñun do kombi gen yoki.”

11

Amin bamori da Piňkop gen yan teňteňagimal

¹ Amin kında da tilak yopyop kündap kiriň kında namiňek yan nayigit, “Gak piňanek Piňkop dakon telagi yut gat ae alta gat tilak yopmaň. Yan aňek

amin uñun yutgwan Piñkop gawak imaj uñun manjíki. ² Mani tamo waŋga da tosok uñun Amín Nwaknjwari Kabí da egipni do parekbi, do uñun tilak díma yípbi. Uñun amin kabí da abíŋ Piñkop dakon telagi kokup pap pabíŋ yopmaŋek kila tebaisi aŋek bamanjakwa kanek 42 yan akdisak. ³ Anjakwa nak da amín bamori uñun geno yan teñteñjonjil do tapmím yoben. Amín bamot uñun bupmí dakon yík imalyo baŋ pakdamal. Aŋek nak dakon gen yan teñteñjaŋkwal gíldat 1,260 yan akdisak.”

⁴ Amín bamot uñun miktítm daman dakon Amín Tagíni da iñamón olip kindap bamot ae lam bamot akgamal uñun mani. ⁵ Uwalni da yo yokwi aŋ yomni kaŋ, kindap gen kaganikon da noman tanék soŋba míni aŋ. Asi, amín di uñun amín bamot yo yokwi aŋ yomni kaŋ, kosit yaŋon da si kimotdaŋ. ⁶ Uñun amín bamot kundu kosit sopmaŋ ibal kombí gen yonjil bisapmon sikak díma moni dakon tapmím taŋ yomaŋ. Ae pakbi kulabík abal yawi dagoni dakon tapmím kísi taŋ yomaŋ. Ae miktítm amínnon wasok mibili mibili abal amín yokwi toni dakon tapmím kísi taŋ yomaŋ. Yo uñuden galaktoknikon tagí anjil.

⁷ Piñkop dakon gen yan teñteñjaŋ aŋki wasíp anjakwal, joŋ kilap yokwisi kínda uñun gapma kidagi míni yípmaŋ degek kwen wiķdísak. Wiŋ amín bamot gat emat wamanék amín bamot pabíŋ yopmaŋek dapban kimotdamal. ⁸ Anjakwan bumjotní uñun kokup pap da kosit oba madepmon tokdamal. Kokup pap uñun tilak aŋek mani Sodom

---

11:2: Lk 21.24; PA 13.5   **11:4:** Sek 4.3,11-14   **11:5:** 2Sa 22.9;
Kap 97.3   **11:6:** TP 7.17-20; 1Sa 4.8; 1KA 17.1   **11:7:** Dan 7.21;
PA 12.17; 13.7; 17.8   **11:8:** Lk 13.34

ae Isip yan yon. Uñun kokup pap uñudon gin kalip Amín Tagini tilak kindapmon aňakba kimakgit. **9** Amín mibili mibili geni mibili mibili yoň, ae giptimni mibili mibili, ae miktimi miktimi ekwaþon da amín morapmisi da gildat kapbi ae gildat teri kínda amín bamot dakon bumjot pindatdañ. Ae yum pindagakwa amín da bumjotni dimasi wayitni do yokdañ. **10** Miktim amín da amín bamot uñun kili wagil kunwamal yan pindagek, but kwaktok nandanek notni do but galak yo yomdañ, nido kombi amín bamot uñun miktim amín tepmi madepsi yomgumal.

11 Mani gildat kapbi gat ae gildat teri kínda kiň mudanjakwa, Piňkop da egip egip mirim yipban amín bamot da butgwan pukwa piðan akgimal. Agakwal amín bamot pindakgwit amín uñun madepsi pasalgwit. **12** Aňakwa amín bamot uñun nandanakwal amín kínda da Kwen Kokupgwan da tebai yan tidañek yan yoyigit, "Jil idon wñjil." Yanjakwan uwalni pindagakwa amín bamot gikwem kagagwan wígek Kwen Kokup wigigimal. **13** Wugakwal uñudon gin wudip madepsi kínda aňakwan kokup pap dakon timi kínda tasik tagit. Anjakwan timi 9 kabi dagin tagi tawit. Uñun wudip da amín 7 tausen yan dapban kimakgwit. Anjakwa si egipgwit amín madepsi pasalek Kwen Kokup Piňkop dakon man yan aňkisiwit.

14 Kili jigi madepsi kosiri 2 kili uñun mudak. Mani nandani, bisap pisipmisok egek jigi 3 noman tokdisak.

Añelo 7 kweñ pisogit

15 Kili añelo 7 kweñni pisogit. Añakwan nandañapbo Kwen Kokupgwan da madepsi yan tidañek yawit, “Piñkop Amin Taginin gat ae Kristoni gat, uñun bamot miktimi miktimi dakon kila amin madep dagamal. Amin Tagi da kila amin madep dagok dagogi mini egi wugikdisak.”

16 Añakwan kila amin 24 kabí iyí da kila amin madep yiyyit tamokon Piñkop da iñamon yiñgañ, uñun ñwakbeñ añek tomni dabílni miktimon yopmañek Piñkop gawak imgwit. **17** Añek yan yawit,

“Amin Tagi Piñkop Tapmím Ami,
gak abisok egísal,
ae kalípsigwan egípgul.
Tapmím madepgo abidañek kila amin madep
pigo wasañek asal,
do nin ya yan gayamañ.

18 Piñkop do kuraktok añ amin uñun Piñkop do butjap madepsi nandawit, mani gak da butjap madepsi pakdisal bisap kili uñun noman tosok. Abisok amin kimakgwit gen pigokon opni dakon bisap. Abisok pi monjigo do tomni tagisi yomdisal dakon bisap. Uñun kombi amin, ae gaga dakon miñat amin kabi, ae gak dakon man do pasalek ekwan amin, uñun amin mani toñ ae mani mini kisi do tomni tagisi yomdisal.

Abisok miñat aminyo pañupbal awit amin,
uñun pañtasik aki dakon bisap.”

¹⁹ Kila amin da yañ mudanjakwa, añjelo da Piñkop dakon Telagi Yut Madep Kwen Kokup tosok uñun wítalgwit. Añakwa Piñkop dakon Sañbek Sañbek Kinam Telagi Yut Madepmon tarban kawit. Mal da dukwan dukwan yamanjakwan kiririñ uñun wuwík madepsi yagit. Añakwan miktímon wudip añakwan ais morapmi sikak da yañ mawit.

Sunduk gat amín kabíni gat wagílsi tasík tawit

(Kilapmi 12–20)

12

*Jon da miñat gat ae nugim yokwisi madep gat
pindakgit*

¹ Kili kundukon tilak ñwakñwarisi kinda noman tagit. Tilak uñun yañ: Miñat kinda gildat dabíl nañ imali do wamgut. Añakwan kanek kandapni da mukgwan tagit, ae gík 12 kabi da busuñikon peliri do tanj ímgwit. ² Miñat uñun monji kwapni toñ. Monji altok do añakwan tepmi nandanek madepsi yañ tìdagit. ³ Ae kundukon tilak kinda gat noman tagit. Tilak uñun yañ: nugim yokwisi giptimi gami madepsi kinda noman tagit. Uñun nugim yokwisi uñun busuñni 7 kabi. Añakwan jomi 10 yañ busuñikon kwawit. Añakwan kila amin madep pelit 7 kabi da busuñikon tawit.

⁴ Uñun dakon paljigi da kundukon gík morapmi wiriríkban miktímon mawit. Uñun gík kokwin

---

11:19: Ibr 9.4; PA 8.5; 15.5; 16.21   **12:2:** Mai 4.10   **12:3:** Dan 7.7   **12:4:** Dan 8.10

kabi kapbi aŋek, uŋjun dakon kabi kinda kisisi mikt̄im̄on mawit.

Nugim yokwisi uŋjun miŋat uŋjun da monji aŋalak do agit uŋjun da iŋamon akgit. Miŋat uŋjun da monji aŋalaŋban monji uŋjun si nok do jomjom aŋek akgit.
5 Aŋakwan miŋat uŋjun monji wili aŋalagit. Uŋjun wili da kila agak dakon ain teban abidaŋek miŋat amin morap mikt̄im̄on ekwaŋ uŋjun kila tebaisi akdisak. Miŋat monji altanban uŋodon gin aŋaŋ kwen Piŋkop ae Piŋkop da kila amin madep yityit tamo uŋodon awiḡiwit. **6** Aŋakwa miŋat uŋjun pasal kiŋ mikt̄im̄ amini minikon kigit. Uŋodon Piŋkop da tamoni kili aŋnoman agit. Uŋodon kilanı aŋek jap imiŋakwa wiŋi gildat 1,260 yaŋ asak.

7 Kili Kwen Kokup emat madepsi kinda noman tagit. Maikel gat aŋelo kabini gat nugim yokwisi madep uŋjun gat emat wamgwit. Ae nugim yokwisi madep gat ae aŋelo kabini kisi emat kobogi awit. **8** Mani emaron teban toni dakon tapmim̄ dima taŋ yomgut, do Kwen Kokup ae saŋbeŋek dima egipgwit. **9** Piŋkop dakon aŋelo da nugim yokwisi madep maba pigigit. Nugim yokwisi madep uŋjun kalipsigwan egipgut, mikt̄im̄on amin morap yokwi ani do paŋkewaldak. Mani kinda Konj, ae mani kinda Sunduk yaŋ yon. Uŋjun maba mikt̄im̄on pigit, ae aŋeloni kisi uŋjun gat maba piwit.

10 Kili uŋjun da kwenon nandaŋapbo Kwen Kokupgwan da amin kinda da madepsi yaŋ tidaŋek yaŋ yagıt,

“Abisok Piñkopnин da miňat amin kabini yokwikon baň timikdak. Tapmimni altan teñteñjakwan kila amin madep yikdak. Añakwan Kristoni man madepni gat ae tapmimni gat abisok timikdak. Nido, notnin gen yan yomisak amin abisok anjelo da kili maba pigik. Uňun gildat kalba ae kalbiyo Piñkopnин da iňamon gen yan yomgut. ¹¹ Notnin egip egipni pañkutnok do dima nandawit. Sipsip Moniň da yawikon, ae Piñkop dakon gen yan teñteñjawiron da tapmim pañek emaron teban tanek uwal abiň yipgwit. Kimot do pasol pasol dima awit. ¹² Kwen Kokup gat ae Kwen Kokup ekwaň amin morap ji kisik kisik ani! Mani miktim gat ae tap gat yagosil! Nido Sunduk jikon kili pik. Pik da bisap pisipmisok egipdisat yan nandisak, do butjap madepsi nandisak.”

¹³ Nugim yokwisi uňun nak maba miktimon pigim yan kaňek, miňat uňun monji wili aňlagit uňun aňsopgut. ¹⁴ Mani nugim yipmaňek dubagikon miktim amini minikon tagi piðan kisak do sinqin madepsi dakon piri bamori uňun miňat do imgwit. Uňudon kiň bilač kapbi ae bilač diwarı kinda egakwan kilani aňakwa nugim yokwisi madep da aripmi dima anjupbal asak. ¹⁵ Kili nugim yokwisi madep uňun da pakbi gen kaganikon da wandikgit. Pakbi uňun pakbi madepsi da yan pak abigek miňat uňun yolgit. Nugim yokwisi uňun pakbi pak abigek miňat uňun aňaň abigakwan pasiljak yanjan da agit. ¹⁶ Mani miktim da miňat anpulugaňek gen kagani aňtaň kiňakwan nugim

yokwisi madep da pakbi uñun wandikgit uñun miktim da si nañ mudagit. ¹⁷ Añakwan nugim yokwisi madep uñun miñat do butjap madepsi nandagit, do miñat uñun dakon monji diwarí gat emat wam do kigít. Miñat dakon monji uñun Piñkop dakon gen teban morap guramik kimokgoñ, ae Yesu dakon gen yañ teñteñajek Yesu yolgañ amin uñun. ¹⁸ Nugim yokwisi uñun tap idap da ileñikon akgit.

13

Jon kilap yokwisi bamori noman tagimal

¹ Ae kañapbo jon kilap yokwisi kinda tap kagawan da noman tañwigit. Uñun busunji 7 kabi. Añakwan jomi 10 kabi da busunikon kwawit. Añakwa kila amin madep dakon pelit 10 kabi jomikon tawit. Ae busunikon man tañtañ awit. Man uñun Piñkop jigilak mibili mibili yañ imim dakon man da tawit. ² Jon kilap yokwisi uñun kagim uñun jon pusiket madep lepat yañ yon, uñun yombem. Mani kandapmi uñun bea dakon yombem, ae gen kagani laion dakon yombem. Nugim yokwisi madep uñun da iyí dakon tapmim, ae kila amin yityit tamoni, ae kila agak dakon yañ dagok madepni, uñun jon kilap yokwisi do imgut. ³ Uñun jon kilap yokwisi dakon busunji kinda si kimori da tilak wudani tañimgut, mani aeni kibidagit. Añakwan miktimon miñat amin morap kisi uñun kañ nimnimigek yolgwit. ⁴ Nugim yokwisi madep uñun da jon kilap yokwisi do kila

amin pi asak do yan mudan̄ imik, do nugim yokwisi madep uñun gawak imgwit. Ae joñ kilaç yokwiyo kisi gawak imin̄ek yan yawit, “Namin amin joñ kilaç yokwisi yombem? Ae namin amin gat emat aripmi tagi wamjil?”

⁵ Piñkop da yum kañakwan joñ kilaç yokwisi uñun iȳi do nandaban wiñakwan Piñkop do jigilak yan imgut, ae kanek 42 da aripmon pi uñun asak dakon yan dagok Piñkop da imgut. ⁶ Uñun gen kagani wiñdalek Piñkop jigilak yan imgut. Yan imin̄ek Piñkop dakon man, ae Piñkop dakon kokup, ae amin Kwen Kokup ekwañ kisi do manji gen yağıt. ⁷ Piñkop da yum kañakwan Piñkop iȳi dakon miñat amin kabikon emat agit. Emat anek dapmañek pabiñ yopgut. Uñun amin kisi dakon kila amin madep tagi egipjak, ae miktimi miktimi kisi, ae gen mibili mibili yoñ kisi, ae giptimi mibili mibili kisi dakon kila amin madep tagi egipjak dakon yan dagok añ ibi. ⁸ Piñkop da miktim dima wasagit bisapmon amin morap egip egip papiakon mani dima mandagit, uñun amin da joñ kilaç yokwisi gawak imdan̄. Papia uñun Sipsip Moniñ kalip anjakba kimakgit, uñun dakon.

⁹ Amin mirakni ton da gen on pakyañsi nandani!
¹⁰ Amin kinda dam tebanon pigisak do manjikbi kañ, uñun dam tebanon pigikdisak. Ae amin kinda emat agak sibakon kimotjak do manjikbi kañ, emat agak sibakon kimotdisak. Yo uñuden noman tanba, Piñkop dakon miñat amin kabı butni

yawori tanjakwa tebai agek nandaŋ gadatni tebaisi abidoni.

*Joŋ kīlap yokwisi 2 uŋjun da miktim amin
panjkewalgit*

¹¹ Aeno joŋ kīlap yokwisi kinda gat kaŋapbo miktim kagagwan da wiġit. Uŋjun jomi bamori sipsip moniŋ dakon jom yombem. Ae gen yogokni uŋjun nugim yokwisi madep kinda egisak dakon yombem. ¹² Joŋ kīlap yokwisi 2 uŋjun da joŋ kīlap yokwisi mibiltok nani dakon kila agak dakon tapmim kisi yan dagok aŋ imgut. Uŋjun tapmim naŋ joŋ kīlap yokwisi mibiltok nani da iŋamon pi agit. Uŋjun tebaisi yoyiŋakwan miktim gat ae miŋat aminyoni gat da joŋ kīlap yokwisi mibiltok nani gawak imgwit. Joŋ kīlap yokwisi si kīmorı da tīlak wudani taŋ imgut mani wudani aeni kibidagit. ¹³ Joŋ kīlap yokwisi 2 uŋjun da wasok tapmimi toŋ madep madep baŋ agit. Wasok tapmimi toŋ kinda agit uŋjun yan: Amin da dabilon wasok aban kindap si soŋek Kwen Kokup yipmaŋek miktimon piwit. ¹⁴ Piŋkop da tapmim iŋiŋakwan wasok tapmimi toŋ morap joŋ kīlap yokwisi mibiltok nani da iŋamon aŋek miktim amin panjkewalgit. Aŋek joŋ kīlap yokwisi uŋjun kalip emat agak siba da aŋakgit, mani abisok egisak gin, uŋjun dakon man yan aŋkisik do kindap baŋ wupni pasini do tebaisi yoyigit. ¹⁵ Piŋkop da tapmim iŋiŋakwan egiŋ egiŋ dakon mirim joŋ kīlap yokwisi dakon wupmi wasawit do iban gen yagıt. Ae amin morap joŋ kīlap yokwisi dakon wupmi wasanbi do dīma gawak imni uŋjun da si dapban kīmotdaŋ.

16 Joŋ kilap yokwisi 2 da tebaisi yoyinban amin morap dakon kisit amin tetnikon, ae iŋamnikon tilak kinda yiŋgwit. Amin isali, ae mani ton, ae yoni morapmi amin, ae yoni mini amin, ae oman amin dima ekwanj amin, ae oman amin ekwanj amin kisi tilak yopman yomgwit. **17** Do amin kinda uŋun joŋ kilap yokwisi dakon tilakni mini kaŋ, aminon yumaŋ nok dima asak, ae uŋudon yumaŋ nok dima ani. Joŋ kilap yokwisi dakon tilakni uŋun iyi dakon mani, ae mani dakon namba. **18** Amin nandak nandakni tagisi da joŋ kilap yokwisi dakon namba pakyansi manjiŋ nandisak. On uŋun amin dakon namba. Nambani uŋun 666.

14

Sipsip Moniŋ dakon miŋat amini kap kalugi yawit

1 Nak aeno kaŋapbo, Sipsip Moniŋ Saion Kabap uŋudon akban kagim. Agakwan amin 144 tausen uŋun gat kisi akgwit. Sipsip Moniŋ dakon man gat ae Datni dakon man gat iŋamnikon mandabi. **2** Ae nandaŋapbo wuwik tagisi kinda Kwen Kokupgwan da apgut. Uŋun pakbi madep morapmi dakon wuwik yombem, ae kiriřiŋ madep da yaŋ agit. Wuwik nandagim uŋun amin da gita tidaŋakwa gen yoŋ uŋun dakon wuwik yombem. **3** Kap kalugi kinda Piŋkop dakon kila amin madep yiṭyit tamokon yawit. Ae yo 4 kabı egip egipmi ton da iŋamon ae kila amin da iŋamon yawit. Amin 144 tausen yaŋ Piŋkop da miktimon miŋat aminyo

da binapmon yokwikon banj yumanj nañ yopgut, uñun kabí dagin kap uñun tagí nandaba pisosak.

⁴ Uñun amin kabí miñat gat yumabi díma aŋek gwaljigí minisi egipgwit. Kokup morap Sipsip Moninj da kik do agit, uñun yol awilgañ gin. Uñun Piñkop da miktímon amin da binapmon banj yokwikon banj yumanj nañ yopgut, do uñun Piñkop da miñat amin kabini mibiltoksi timíkgít da yanji egipdañ. Yanj agit, do iyí gat ae Sipsip Moninj gat dakon miñat amin kabí egipni. ⁵ Top gen kinda dimasi yawit. Gulusuñni mini egipgwit.

Anjelo kapbi da yan tenjenok awit

⁶ Nak aeno kaŋapbo ae anjelo kinda kwen binap kwan kagim. Uñun da Gen Bin Tagisi dagok dagogi mini amin miktímon ekwanj yoyin tenjenosak do yabekbi. Miktími miktími miñat amin kabí morap, ae geni mibili mibili yoñ, ae giptím kıldani mibili mibili uñun kisi do yabekbi. ⁷ Uñun da abin gen papmon da yan yagit, “Piñkop do pasal imíñek man madepni yan anenotni, nido Piñkop da amin gen pikón yopjak dakon bisap madep kili abik. Piñkop kundu ae miktím ae tap ae pakbi dabil morap wasan yopgut uñun gawak imni.”

⁸ Ae anjelo kinda bunjon yolgít uñun da yan yagit, “Kokup madep Babilon uñun kili tuwil kigít. Asi, uñun kili tuwil kigít. Kokup madep Babilon amin da yumabi aŋpakni tebaisi tanj yomgut. Ae miñat amin kabí morap miktímon ekwanj uñun kisi da yumabi aŋpak ani do tebaisi yoyin dekgwit. Uñun awit uñun wain morapmi yoba nawit yan yombem agit.”

9 Uñun aŋelo bamot da buŋon ae kinda da abin gen papmon da yaŋ yagit, “Amin kinda joŋ kilaŋ yokwisi ae wupni gawak imiŋek tilakni iŋamikon ae kisirikon abidosak kan **10** wain kinda nokdisak. Wain uñun Piŋkop dakon butjap naŋ nokdisak. Wain uñun pakbisi naŋ dima aŋyawot akdisak. Tomni yokwisi yomjak kapmon iyí dakon butjapni tagalban nokdisak. Uñun amín Piŋkop dakon telagi aŋelo kabí da iŋamon, ae Sipsip Moniŋ da iŋamon tepmi madepsi pakdisak. **11** Kindap uñun soŋakwan tepmi panigwan da mukwa mudok mudogi mīni piðokdisak. Amín kinda joŋ kilaŋ yokwisi ae wupni gawak imiŋek mani dakon tilak abidosok uñun amín yík nandat dimasi asak. Gildari gildari ae pilini pilini tepmi pi mudok mudogi mīni pakdisak.”

12 Uñun bisapmon Piŋkop dakon miŋat amín kabí butni yawori taŋakwa geni guramikgaŋ, ae Yesu tebaisi nandaŋ gadaŋ iman amín uñun tebaisi atdo.

13 Kili nandaŋapbo Kwen Kokupmon da amín kinda da yaŋ yagit, “Gen yaŋ mandaki, ‘Abisok miŋat amín kabí Amín Tagi nandaŋ gadaŋ imiŋek kimokgoŋ ae don kimotni uñun kisik kisik tagi ani.’” Ae Telagi Wup da yaŋsi yosok, “Asisi, amín uñun oman pi madepsi awit uñun yipmaŋek yík yawot pani. Yaŋ aŋakwa aŋpak kilegisi awit uñun mandabi da toŋ uñun da yolba kisi kini.”

14:9: PA 13.12-17   **14:10:** WW 19.24; Kap 75.8; Ais 51.17,22; Jer 25.15-16; Esi 38.22; PA 16.19; 20.10   **14:11:** Ais 34.10   **14:12:** PA 13.10

Miktimon jap morap bami kili pik tawit, uñun pakpak dakon bisap noman tak

14 Uñun da kwenon nak gikwem kwakwagi kinda kagim. Uñun gikwemon

“amín dakon monji yombem kinda”

yíkban kagim. Busuñikon kila amín madep dakon pelit gol bañ wasanbi kinda tagit, ae kisitnikon

jap bami pakpak siba geni tepmisi kinda abidagit.

15 Ae anjelo kinda Piñkop da Telagi Yut Madepmon da abigi amín uñun gikwemon yíkgit uñun tebaisi yan tidañek yan iyigit, “Sibago abidañek jap bami tan balja. Miktimon jap morap kisi kili pik tan, do abisok jap uñun baljoki dakon bisap.” **16** Yanjakwan amín uñun gikwemon yíkgit uñun sibani abidañek miktimon jap pik tawit uñun baljagit.

17 Ae anjelo kinda gat Piñkop dakon Telagi Yut Madep Kwen Kokup tosok uñun yipmanek wañga pigit. Uñunyo kisi jap bami pakpak sibani geni tepmisi kinda abidagit. **18** Ae anjelo kinda alta yipmanek apgut. Anjelo uñun kindap sosok dakon kila agak dakon tapmim tan imgut. Uñun da anjelo

jap bami pakpak siba geni tepmisi abigit amín gen tebaisi yanek yan iyigit, “Miktimon wain sop kili pik tan mudan, do gak sibago geni tepmisi uñun abidañek miktim dakon wain sop uñun mandañek timi kindakon gin pañmuwukgi.” **19** Yanjakwan anjelo sibani abidañek miktim dakon wain sop mandañek pañmuwuk yopgut. Yopmanek wain sop uñun bamañ til do bamañ til tamo madep kindagwan similgit. Bamañ til tamo madep uñun Piñkop dakon butjap dakon tilak asak.

20 Uñjun wain sop bamañ til tamo madep kokup pap da waŋga tagit, wain sop uñudon bamañ tilgwit. Añakwa uñungwan da yawi madepsi pak abigek miktim kisi witjiñban 300 kilomita da aríp agit. Añakwan yawi wiňaŋ wiň os da gen kagakon ain tim̄tosok uñjun da arípmón wigigit.

15

Añelo 7 kabí da yo yokwisi 7 kabí timikgwit

1 Ae Kwen Kokupmon tilak masi masimi ae tapmimi toŋsi kinda noman tanjban kagim. Añelo 7 kabí pindakgim. Uñjun da amín pañupbal ak do yo yokwisi 7 kabí timikgwit. Yo yokwisi uñjun da mudanjakwa ae yo kinda díma noman tosak, Piňkop dakon butjapni wagil mudokdisak.

2 Ae yo kinda tap idap madep yombem kagim. Uñjun tap idapmon glas gat kindap gat iktagilbi. Tap idap glas yombem uñjun da kidipmiñon amín morapmi akgwit. Uñjun amín kabí emaron teban tanek joŋ kilaþ yokwisi gat ae wupni gat ae mani dakon nambani abiŋ yipgwit amín. Uñjun gitá Piňkop da yomgut uñjun timikgwit. **3** Añek Piňkop dakon oman amíni Moses gat, ae Sipsip Moniŋ gat dakon kap yawit. Kap uñjun yan:

“Amín Tagi Piňkop Tapmím Ami,
pi masi masimi tapmimi toŋsi asal.
Amín kabí morap dakon Kila Amin Madepni,
aŋpakgo uñjun kilegi ae bamisi.

⁴ Amin Tagi, gak kaloŋ dagin telagisi egisal, do namin da gak do pasalek mango dima yan aŋkisisak?

Aŋpakgo kilegi uŋun kili altaŋ noman tawit, do miktim morap dakon amin da abiŋek gawak gamdanj."

⁵ Uŋun da kwenon aeno siŋtoko Piŋkop dakon telagi imal yutni Kwen Kokup tosok uŋun wıtdalgwit. ⁶ Aŋelo 7 kabı uŋun amin paŋupbal ak do yo yokwisi 7 kabı tımkıgwit, uŋun Piŋkop dakon yut yipmaŋek waŋga piwit. Uŋun imal gwalıjigi minisi tenjenini toŋ banj pawit. Ae pibirkon imal dak gol banj wasanbi banj paŋgwasiŋek wamgwit. ⁷ Yo 4 kabı egip egipmì toŋ da kabikon kinda da ıdap madep gol banj wasanbi 7 kabı aŋelo 7 kabı do yomgut. Piŋkop, dagok dagogi mini egi aŋan kısak teban, uŋun dakon butjapni uŋun ıdap madepmon tugaŋ tawit. ⁸ Ae Piŋkop dakon tılımnı gat ae tapmımnı gat dakon mukwa Telagi Yut Madepmon tugaŋ tawit. Amin kinda da uŋungwan aripmì dima wigisak. Aŋelo 7 kabı da yo yokwisi 7 kabı banj pini aba dagaŋakwa don wigigi.

16

Idap madep 7 kabı Piŋkop dakon butjapni toŋ uŋun tagalgwit

¹ Nandanapbo Piŋkop da Telagi Yut Madepgwan tek madepsi kinda nandagim. Uŋun aŋelo 7 kabı

15:4: Kap 86.9; Jer 10.6-7   **15:5:** TP 38.21   **15:8:** 1KA 8.10-11;
2KAG 5.13-14; Ais 6.4

tebai yan tidañek yan yoyigít, “Ji Piñkop dakon but-jap uñun idap madep 7 kabíkon ton uñun pabidáñ pañki miktímon tagalni.”

² Yoyinban añelo mibiltogi da idap madepni miktímon tagalgit. Yan añakwan wuda teban yokwisi tepmíni madepsi mibili mibili amin joñ kílap yokwisi dakon tilakni tañ yomgwit, ae wupni wasañbi do gawak imgwit, uñun da giptim timon yikgwit.

³ Ae añelo 2 idap madepni tap idapmon tagalgit. Tagalban tap idap amín kili kimakbi dakon yawi yombem agit. Añakwan tap kagagwan yo morap egip egipmi ton uñun kimakgwit.

⁴ Ae añelo 3 idap madepni pakbi madep ae pakbi dabíl da kwenon tagalgit. Tagalban pakbi morap kisi yawi dagawit. ⁵ Añakwan nandañapbo añelo pakbi kila agit unjun da yan yagít, “Piñkop, Telagi Amín, gak abisok egisal, ae kalipsigwan egipgul. Añpakgo wagil kilegisi, do kokwin kilegisi añek yo yokwisi altañ yomni do yagil. ⁶ Uñun amín kabi da kombi amingo gat, ae miñat amín kabigo gat dapmañakwa yawini tayinjigíwit. Yokwi uñun awit do gak da yawi kolen yobi noñ. Yokwi awit dakon kobogí tagi timikgan.” ⁷ Ae nandañapbo altakon da amín kinda da yan tidañek yan yagít, “Amín Tagi Piñkop Tapmím Ami, gak da amín gen pikón añpakni kokwin añ yomísal. Asisi, gen pikón yopyopgo uñun wagil bamisi ae kilegisi gin asal.”

⁸ Kili añelo 4 da idap madepni gildaron tagalgit. Tagalakwan Piñkop da gildat do tapmím imiñakwan

gildat da madep tañek amin soñ yomgut. ⁹ Gildat tepmisi soñek, amin uñun obisi soñ yomgut. Anjakwan Piñkop ibipgwit. Piñkop da nandanakwan yo yokwisi uñun altañ yomgwit, mani but tobil añek mani dima yañ ankiwiit.

¹⁰ Kili añjelo 5 da joñ kilaç yokwisi dakon kila amin madep yityit tamokon idap madepni tagalgit. Tagalakwan amin morap joñ kilaç yokwisi da kila agit, uñun pilin tuk madepsi altan yomgut. Tepmi madepsi nandanek meli injiwit. ¹¹ Tepmi madepsi pawit, ae giptimnikon wuda tawit, uñun do nandanek Kwen Kokup dakon Piñkop ibipgwit. Mani añaç yokwisi awit uñun but tobil añek manji yom do dima nandawit.

¹² Ae añjelo 6 da idap madepni pakbi madep Yupretiskon tagalgit. Tagalban pakbi wagilsı kibidajawan amin tagi madep gildat da si wiñak tetgin da opni do kosit añañoman agit. ¹³ Ae koñ kapbi menjak yombem pindakgim. Kinda uñun nugim yokwisi da gen kagakon da wigit, ae kinda uñun joñ kilaç yokwisi da gen kagakon da wigit, ae kinda kombi amin toptopmi da gen kagakon da wigit. ¹⁴ Uñun koñ yokwisi kabı wasok tapmimi ton mibili mibili awit. Uñun miktimi miktimi dakon kila amin madepni do dukwan dukwan kiwit. Uñun kiñ kila amin madep timikba emat amini gat abiñ muwukba, Piñkop Tapmim Ami da amin gen pikon yopdisak dakon bisap madepmon Piñkop gat emat wam do muwutdan.

¹⁵ “Nandani. Nak tepmisi kabø noknok da

tilagon jikon opdisat. Amin kinda dima pagek yik imalni iyi da kapmatjok toni kan, uñun amin kisik kisik asak. Nido, uñun amin molañ molañ dima agipjak, aŋakwan amin da mayagini aripmi dima kokdañ.”

16 Kili kon da kila amin madep gat emat amini gat timik pañabin miktim tim kinda Ibru genon da Amegedon yan yoñ uñudon pañmuwukgwit.

17 Kili aŋelo 7 da idap madepni kundukon tagalgit. Aŋakwan Piŋkop da Telagi Yut Madepgwan, kila amin madep yityit tamonikon da amin kinda dakon gen kaga da yan tidañek yan yagit, “Kili uñun mudosok.”

18 Yaŋakwan mal da dukwan dukwan kisi yamgwit. Aŋakwa wuwik madepsi noman taŋakwan kiririn aŋakwa wudip madepsi agit. Wudip uñun madepsi daman agit. Miktimon amin egi aŋan obaŋ bisapmon wudip madep urjuden kinda kalip dima noman tagit. **19** Kili kokup pap Babilon pudan ki timi kapbi awit. Aŋakwa miŋat amin morap dakon kokup pap morap wagil tuwil ki tasik tan mudawit. Piŋkop da kokup pap Babilon dakon aŋpak yokwisi do nandañek, wain kapmon iban nagit. Wain uñun Piŋkop dakon butjap damani. **20** Wudip daman aŋakwan miktim tim morap tap binap tawit uñun kisisi tap kagagwan pigiwit, ae kabap morap kisisi tuwil ki minisi awit. **21** Aŋakwa ais sikak madepsi mawit. Ais tim kalon kalon mawit dakon jigini uñun 50 kilo da arip. Uñun ais sikak kundukon da amin da kwenon manek,

---

16:16: Sek 12.11   **16:18:** PA 4.5; 8.5   **16:19:** PA 14.10

16:20: PA 6.14   **16:21:** TP 9.23-24; PA 11.19

amin wagilsi dapmañ panjasik awit. Piñkop da ais sikak uñun yipban mañ obisi pañupbal aban uñun do Piñkop ibipgwit.

17

Yumabi miñat madep tomni yokwisi timikgit

¹ Uñun añelo 7 kabí idap madep 7 kabí timikgwit kabikon da kinda da abin yan nayigit, “Gak apbi yumabi miñat pakbi madep madep da kapmatjok yıldak, ni tomni yokwi banj timitdisak uñun goliko. ² Miktim dakon kila amín madepni uñun miñat gat yumabi morapmí awit. Ae miktim amín morapmí kisi miñat uñun gat yumabi awit uñun but upbal anek pakbi teban noknok amín yombem awit.”

³ Kili Telagi Wup da butnokon pigi madepsi tugañakwan añelo uñun da nak añañ miktim amín dima ekwañ timon aŋki nepgut. Uñudon miñat kinda joñ kilap yokwisi gami kinda da kwenon yikban kagim. Uñun joñ kilap yokwisi da kwenon man morapmisi tawit. Uñun man morap uñun Piñkop do manji gen mibili mibili tawit. Joñ kilap yokwisi uñun busuñni 7 kabí, ae jomi 10 kabí yan busuñikon kwawit. ⁴ Miñat uñun imal pagit uñun gami ae pili yombem banj pagit. Tilimni gol banj wasanþbi mibili mibili, ae tilim tip kildani tagisi banj wasanþbi, ae kindirin yomañ nogi wukwisi banj wasanþbi banj pagit. Kisirikon kap gol banj wasanþbi kinda nañ abidagit. Piñkop da dabilon anpak injan injan agit gat, ae yumabi agit dakon garak gat, uñun kisisi uñun kapmon tugañ tawit. ⁵ Miñat

---

17:1: Jer 51.12-13   **17:2:** Ais 23.17; Jer 51.7; PA 14.8   **17:3:**

PA 13.1   **17:4:** Jer 51.7; PA 18.16

uñun iñamnikon mani mandawit. Mani uñun tilak gen yombem kinda. Mani uñun yan: "Kokup Pap Madep Babilon, uñun Yumabi Miñat Morap gat, ae Anjpak Yokwisi Miktímon Tosok uñun dakon Menji."

6 Uñun miñat da Piñkop dakon telagi amin kabi, Yesu nandan gadañ imiñek mani yan tenterjawit amin dapban kimakgwit. Uñun miñat kañapbo amin uñun dakon yawini nañek but upbal amin yombem agit. Uñun kan wiripdagek but morap nandagim.

7 Kili anjelo da yan nayigit, "Gak nido wuripdakdal? Miñat jon kílap yokwisi busuñni 7 kabi ae jomi 10 kabi uñun da kwenon yíkban kwamal, uñun bamot dakon mibili pasili tosok, mani nak uñun do golikdisat. **8** Jon kílap yokwisi kagil, uñun kalipsigwan egipgut, mani abisok ae dima egisak. Mani gapma kídagí mini yípmajek kwen wiñdisak. Wiñek Piñkop da anjakban wagil pasildisak. Miktím amin, Piñkop da miktím dima wasagit bisapmon amin morap egip egip papiakon mani dima mandagit amin kabi, uñun da jon kílap yokwisi kañek wuripdatdañ. Nido, kalip egipgut, ae abisok dima egisak, ae don noman tokdisak.

9 "Amin nandak nandakni tagisi da yo uñun do tagi nandaba pisokdisak. Busuñ 7 kabi uñun ilen 7 kabi dakon tilak asak. Ilen 7 kabikon miñat uñudon yíkdak. **10** Ae busuñ 7 kabi uñun kila amin madep 7 kabi dakon tilak kísi asak. Kila amin madep 5 uñun kili kimakgwit, ae kinda abisok egisak, ae kinda don noman tokdisak. Noman tosak bisap pisipmisok egipdisak. **11** Jon

kilap yokwisi uñun kalip egipgut da abisok díma egísak, uñun kila amin madep uñun 8. Mani kila amin madep 8 uñun 7 kabí da kabíkon nani. Uñun wagil pasildisak.

12 “Ae jom 10 kabí uñun joŋ kilap yokwisi da kwenon kwawit, uñun kila amin madep 10 kabí dakon tilak asak. Uñun kila amin madep díma noman taj. Mani joŋ kilap yokwisi uñun gat yaŋ dagok kalonji panek kila amin madep pini uñun 1 awa da tilak gin akdaŋ. **13** Kila amin madep uñun nandak nandakni kalonji dagin tokdisak. Aŋek kila amin pi asak do tapmimni gat ae yaŋ dagokni gat uñun joŋ kilap yokwisi dogin imdaŋ. **14** Yaŋ aba Sipsip Moniŋ gat emat wamdanj. Wamanek Sipsip Moniŋ da wagilsı pabiŋ yopdisak, nido, uñun amin tagi morap dakon Amín Tagini, ae kila amin madep morap dakon Kila Amín Madepni. Uñun dakon amin kabini uñun iyi yaŋ yomgut aŋek iyi do manjiŋ yopgut da geni tagisi guramikgaŋ. Uñun amin kabí gat Sipsip Moniŋ gat da emaron teban tokdaŋ.”

15 Aŋelo da saŋbeŋek yaŋ nayigit, “Pakbi madep uñun kaŋaki yumabi miŋat uñun da kapmatjok yikban kal, uñun amin mibili mibili morap gat, ae giptim mibili mibili gat, ae gen mibili mibili morap gat, ae amin kabi morap egi aŋaŋ kwanj uñun dakon tilak asak. **16** Jom 10 kabí uñun pindal, uñun jom gat ae joŋ kilap yokwisi gat da uñun yumabi miŋat do nandaba yokwi tok aŋimdaŋ. Uñun obisi aŋtasik aŋek imalni kisisi wiririkba molan atdisak. Yaŋ aŋek giptimni dakon sabamni

naŋek kündapmon wagil sokdaŋ. ¹⁷ Piŋkop da iyi kila amin madep 10 kabı uŋun do nandak nandak yomdisak. Yoban yo morap noman toni do kili nandagit, uŋun noman tokdaŋ. Uŋun but kalon aŋek kila amin madep tapmim pawit uŋun tapmim kisi jon kila yokwisi dogin imdaŋ. Yan aŋakwa wiŋi Piŋkop da yo morap altaŋ mudoni do yagıt uŋun altaŋ mudokdaŋ. ¹⁸ Miŋat uŋun kal, kokup pap madep uŋun kila amin madep morap miktimi miktimi egi aŋan kwaŋ uŋun da kilanı asak dakon tilak asak.”

18

Babilon kili tasik tagit

¹ Uŋun da kwenon kaŋapbo aŋelo kında gat Kwen Kokup yiŋmaŋ pigit. Uŋun man bini toŋ, ae tiliŋni tagisi do aŋek miktim madepsi teŋteŋagıt. ²⁻³ Tebaisi yaŋ tidaŋek yaŋ yagıt, “Miktim morap dakon amin Babilon gat yumabi morapmi awit. Uŋun dakon waini tebaisi baŋ yaŋ nawit. Ae miktimi miktimi dakon kila amin madepni gat kisi yumabi uŋun gat awit. Babilon amin uŋun yoni morapmi ae yaworisi egek kisik kisik egipgwit, do miktimi miktimi moneŋ ilit pi aŋ amin uŋun yoni morapmi amin dagawit. Aŋpak yokwisi uŋun agıt do kokup pap madep Babilon uŋun kili tasik tak! Uŋun kili tasik tak! Uŋun abisok koŋ da egipni dakon tamo dagak. Koŋ yokwisi gat, ae minam iŋani yokwisi mibili mibili gat kisi uŋudon ekwaŋ.”

⁴ Ae Kwen Kokupgwan da amin kında da yaŋ yagıt, “Miŋat amin kabino, ji kokup pap uŋun

---

18:2-3: Ais 13.21; 34.11-14; Jer 50.39; PA 14.8   **18:4:** Ais 48.20; Jer 50.8; 51.6,45; 2Ko 6.17

yipmanek abigini. Anpak yokwi asak, do uñun gat agek yokwi di abam. Ae yokwi agit dakon kobogi timitdisak, do jiyo kisi di timikbam. ⁵ Yokwini panjabiñ kakwanjakwan Kwen Kokup da tilagon wigigit. Piñkop da yokwi morapni agit uñun pakyañsi nandan kimokdok. ⁶ Ji uñun yumabi miñat da amin do anpak yokwisi niañ anjomgut, uñun anpak yan gin añ imni. Uñun da pakbi teban tebaisi kapmon wasagit. ⁷ Uñun iyí dakon man awigek yumabi mibili mibili agit. Do yokwi morapmi uñun agit, uñun da arípmensi tepmi madepsi imiñakwa kunam morapmisi tatjak. Uñun iyí dakon man awigek yan yosok, ‘Nak miñat madep egisat, do miñat madep da yiyyit tamo madepmon nak uñudon yıldat. Nak miñat sakwabat da yan ısal díma egisat. Jigi abisok díma altan namni anjakwa kunam arípmi díma takgen. Arípmi diması.’

⁸ “Yan yosok, do yo yokwisi mibili mibili gildat kalongin altan imdañ. Sot yokwisi noman tokdan, ae amin morapmi kunam tatdañ, ae jap do madepsi akdañ. Anjakwa kindap da Babilon soñban pasıldıñak. Piñkop Amin Tagi, uñun tapmimni madepsi, uñun da Babilon dakon anpak kili kokwinikgit, do si tasik tosak do yagıt.

⁹ “Miktimi miktimi dakon kila amin madep uñun gat yumabi awit, ae yaworisi ae kisik kisiksi egipgwit, do kokup pap uñun sosak dakon mukwani piðanban koni bisapmon bupmi kunam yo anek but yokwisi anek egipdañ. ¹⁰ Kanba tepmi

---

18:5: WW 18.20-21; Jer 51.9   **18:6:** Kap 137.8; Jer 50.15,29;
2Tes 1.6   **18:7:** Ais 47.7-9   **18:8:** PA 17.16   **18:9:** Esi 26.17;
27.30-35

yokwisi uñun paban kanék, madepsi pasoldań. Ańek dubagíkon da agek yań yokdań, ‘Bupmí, bupmisi, Babilon gak. Gak madepsi, ae kokup pap tebaisi! Bisap awa kalonjí dogin yokwi agil dakon kobogi yo yokwisi kili noman tań gamík!’

11 “Amin da sańbeńek yo kabini díma yumdań, do monej ilit ilit amín miktími miktími ekwań uñun da Babilon do nandánek bupmí kunam yo ańek but yokwisi ańek egípdar. **12** Yumanj nok dakon yoni uñun gol, silwa, ae tip tomni wukwisi, ae kindirinj tomni wukwisi, ae imal kwakwagi tagisi, ae imal gami mibili mibili, ae silka imal, ae kindap kibańi tagisi morap kisi, ae elepan jom bań yo mibili mibili wasawit kisi, ae yo mibili mibili kindap tomni wukwisi bań wasawit gat, ae ain kinda mani bras, ae ain gat, ae tip tilakni mibili mibili yań. **13** Ae yomań nok dakon yoni diwari kisi tań yomgwit, uñun sinamon, ae jap pańgalak ak yo mibili mibili, ae mukwa kibańi tagisi sogok dakon yo, ae bit nelak kibańi tagisi mibili mibili, ae wain, ae olip dakon nelagi, ae plaua tagisi gat, ae wit. Ae bulmakau, ae sipsip, ae os, ae oskon da amín pawil tamo, ae oman monjí kisi. Uñun yo morap amín di da sańbeńek yumyumi míni. **14** Monej ilit ilit amín uñun da yań yokdań, Yo tagisi morap uñun butgo dasi timíkgen yań nandagil, uñun yo morap gak da dubagísikon toń. Yo tagisi morapgo yumań nogi wukwisi gat, ae tilimgo tagi tagi morapgo uñun kisisi pasil mudanj. Ae sańbeńek dima pindatdisal.’

15 “Ae amín monej ilit pi uñun yo morap bań awit, ańek uñun kokup papmon monej morapmisi

timikgwit, uñun amin da kokup pap uñun da tepmi yokwisi pakdisak uñun kañek madepsi pasoldañ. Anjek dubagisikon da agek kunam bupmijo anjek but yokwisi egipdañ. ¹⁶ Anjek yan yokdañ, ‘Kokup pap madep, wagil bupmisi! Kalip imal kwakwagi tagisi, ae imal gami mibili mibili ban pagil. Yan anjek giptimgo gol, ae tip kildani tagisi, ae kindirin yuman nogi wukwisi ban pañtilim agil. ¹⁷ Bisap awa kalonji dogin moneñ morap uñun gat ae tilim gat uñun wagil tasik tan mudan.’

“Tap wakga pawilgañ amin morap gat, ae tap wakgakon da miktim ñwakñwarikon kwañ amin morap gat, ae tap wakgakon pi añ amin morap gat, ae amin morap tap idapmon moneñ ilit pi añ amin, uñun kisi Babilon da dubagikon agek ¹⁸ kindap soñ imjak dakon mukwa kañek, yanşı yan tiñokdañ, ‘Kokup pap madepsi oden kinda dimasi tagit.’ ¹⁹ Yan yanek miktimon kimbaban timik busuñnikon maba wugakwa, bupmi kunam yo anjek but yokwisi anjek egipdañ. Yan anjek yan tiñanek yan yokdañ, ‘Kokup pap madep awa, bupmisi! Tap wakga dakon ami morap tap idapmon akwañ uñun kokup pap dakon moneñ morapni ban timigek yoni morapmi amin dagawit. Bupmisi! Bisap awa kalonji dogin uñun kokup pap wagilsa tasik tosok!’

²⁰ “Kwen Kokup gat, ae Piñkop dakon miñat amin kabi gat, ae yabekbi kabi gat, ae kombi amin kabi gat, ji kisi uñun kokup papmon abisok yo noman tosok uñun do kisik kisik ani. Piñkop da

uñun kokup pap da jikon aŋpak yokwi aŋdamgut uñun kokwinigek uñun dakon kobogi imisak.”

²¹ Gen uñun yaŋ mudanjakwan aŋelo tapmimi ton kında da tip madep kında abidagit. Tip uñun wit misinjikgaŋ dakon tip dakon tilak, madepsi. Tip uñun aŋenak maban tap kaga piŋigit. Maban piŋakwan yaŋ yagit, “On asat yaŋ gín uñun kokup pap madep Babilon abidaŋ tebaisi maba piŋikdisak. Maba piŋakwan amin da ae sanbenek díma kokdaŋ. ²² Do Babilon gagon gita dakon gen, bo kınam kırıŋ dakon gen, bo kweŋ, ae sanbenek gak da nagalgwan dímasi yokdaŋ. Ae kisit kilda amin pi mibili mibili aŋ uñun sanbenek gagon díma egipdaŋ. Ae tip madep da wit misinjikgaŋ dakon wuwigi gagon sanbenek díma tosak. ²³ Ae lam dakon tenṭenji ae sanbenek díma tenṭenjaŋ gamjak. Ae miňat eyo aŋek sojnok aŋ dakon wuwigi gakgwan ae sanbenek díma noman tokdaŋ. Kalip moneŋ ilit amingo miktím amin morap da dabilon wukwisi da egipgwit. Gak amin panjılıt wasok mibili mibili aŋek miktím miktím dakon amin top pankewalgil.”

²⁴ Piŋkop da kaŋban uñun kokup pap da kombi amini dapgut ae miňat amin kabini dapgut dakon gulusuŋni madepsi tan imisak. Ae miktímon miňat aminyo uwal da dapba kimakgwit, uñun dakon gulusuŋni kisi Babilon dogin tosok.

19

Amin da Babilon tasık tagit uñun do kisik kisik

18:21: Jer 51.63-64; Esi 26.21   **18:22:** Ais 24.8; Esi 26.13

18:23: Jer 7.34; 16.9, 25.10   **18:24:** Jer 51.49; PA 17.6

awit

¹ Ae uñun da kwenon, amin morapmi Kwen Kokup egek madepsi yan tidoñ dakon wuwik yombem nandagim. Yan tidañek yan yawit, “Piñkop anķisino! Nin dakon Piñkop uñun dagin nin yokwikon ban timigkit. Uñun man madepni ton ae tapmimni ton. ² Asisi, Piñkop gen kokwini uñun wagil bamisi ae kilegisi gin asak. Yumabi miñat madep uñun da miktam amin morap gat yumabi anpk anek pañupbal agit. Yan agit do Piñkop da kobogi yokwisi imisak. Miñat uñun Piñkop dakon pi monji dapban kimakgwit, do kobogi imisak.”

³ Ae yan tidañek yawit, “Piñkop anķisino! Kindap da uñun kokup pap sogit dakon mukwani dagok dagogi miñi wigisak!” ⁴ Kila amin 24 kabí gat, ae yo 4 kabí egip egipmi ton ηwakbeñ anek Piñkop kila amin madep yityit tamonikon yiġakwan gawak imgwit. Anek yan yawit, “Uñun asi. Piñkop anķisino!” ⁵ Ae Piñkop dakon kila amin madep yityit tamokon da amin kinda da yan tidañek yan yagit, “Piñkop dakon pi monji, Piñkop do pasalek ekwañ amín, ji amin mani miñi ae mani ton, ji Piñkop anķisini!”

Sipsip Monij miñat pañakwan jap noknok madep awit

⁶ Ae amín morapmisi da yan, gen yanba nandagim. Wuwíkni uñun pakbi madepsi pokdok uñun dakon wuwík yombem. Ae uñun kíririñ da yan madepsi yawit. Uñun da yan tidañek yan yawit, “Piñkop anķisino! Amín Taginin Piñkop

Tapmim Ami kila amin madep egek pini asak. ⁷ Kili Sipsip Monin da miňat pakdisak dakon bisap kili noman tosok, ae miňat iyı kili tagap tak da egisak, do butnin tagisi anjakwa kisik kisik madepsi anek mani yan anjisinen. ⁸ Piňkop da imal kwakwagisi tagisi, tenjeňini madepsi, ae gwaljigi mini ujun miňat do imgut.” (Ujun imal kwakwagisi ae tagisi ujun Piňkop dakon amin da anpak kilegisi awit dakon tilak asak.)

⁹ Ae anjelo da yan nayigit, “Gen yan mandaki: ‘Amin ujun Piňkop da Sipsip Monin da miňat pakdisak da soňok madepmon kini do yan yomisak ujun amin kisik kisik tagi ani.’” Ae sanjbeňek yan nayigit, “Gen on Piňkop dakon gen bamisi.” ¹⁰ Kili nak anjelo dakon kandap da kapmatjok ńwakbeň anek gawak im do agim. Mani yan nayigit, “Yan dima abi! Gak gat ae not kabigo gat da Yesu da gen yan tenjeňagit ujun nandaň gadaň amin kabı, jı da Piňkop oman anjiman, uňuden gın nak kisi oman amini gın, do Piňkop naň gawak ibi. Nin nandamanj, Yesu Kristo da gen yan tenjeňagit, ujun dagin amin panntagap aban kombi gen yon.”

Jon da amin kinda os kwakwagi kon yikban kagıt

¹¹ Nak kaňapbo Kwen Kokup wıtdal kigit. Anjakwan os kwakwagi kinda akban kagım. Ujun oskon amin kinda yikgit, mani ujun yan: Pini Do Butdasi Nandajek Anegisak Amin, ae Anpak Bamisi Asak Amin. Gen kokwin pi asak, ae emat asak, ujun anpakni kilegisi naň yolek

---

19:7: Ais 61.10; PA 21.2   **19:9:** Mt 22.2   **19:10:** Ya 10.25-26;
PA 22.8-9   **19:11:** Kap 96.13; Ais 11.4; PA 1.5; 6.2

asak. ¹² Dabilni uñun kindap dakon mileñ asip yombem, ae busuñikon kila amin madep dakon pelit morapmi tanj imgwit. Giptimikon man kinda mandawit. Iyi gin kalon da man uñun nandisak, amin diwari dima nandan. ¹³ Ímal dubak pagit uñun yawi madepsikon anjbim abi nañ pagit. Mani uñun Piñkop Dakon Gen. ¹⁴ Kwen Kokup dakon emat amin uñun osni kwakwagi uñudon yiçek yol añañ kiwit. Ímal kwakwagisi gwaljigi minisi banj pawit. ¹⁵ Emat agak siba geni tepmisi kinda, gen kaganigwan da wigit. Uñun emat agak siba nañ amin kabi morap miktimi miktimi egi añañ kwañ uñun pabin yopdisak.

“Ain kiriñ nañ abidañek amin kabi morap kilan tebaisi akdisak.”

Yan aňek wain sop piňtil tip gapmakon wain sop bamañ tildisak. Uñun Piñkop Tapmim Ami dakon butjapni dakon tilak asak. ¹⁶ Ímal dubaknikon, ae sunjilikon man yan mandabi: “Kila Amín Madep Dakon Kila Amín Madepni, ae Amín Tagi Dakon Amín Tagini.”

¹⁷ Ae gildaron aňelo kinda akban kagim. Uñun da minam kwen binap akwañ do yan tidañek yan yoyigit, “Ji Piñkop dakon jap noknok madep do abiñ muwutni. ¹⁸ Aňek kila amin madep dakon giptim timni noni, ae emat amin dakon mibiltok amini dakon giptim timni noni, ae amin tebai dakon giptim tim, ae os gat ae amin os kwenon yikgañ amin dakon giptim tim, ae amin morap kisi dakon giptim timni noni: oman dima ekwañ amin,

---

19:12: Dan 10.6; PA 1.14; 2.17   **19:13:** Ais 63.1-3; Jn 1.1,14

19:15: Kap 2.9; PA 1.16; 14.20   **19:16:** PA 17.14   **19:17:** Esi

ae oman amin, ae amin mani mīni, ae amīn mani
ton kisi dakon giptim tīm noni.”

¹⁹ Ae joŋ kilap yokwisi gat, ae miktimi miktimi
dakon kila amin madepni gat ae emat amini gat
da abīŋ muwukgwit. Uŋjun amin uŋjun oskon
yikgit gat ae emat amini gat emat wam do anek
muwukgwit. ²⁰ Mani joŋ kilap yokwisi uŋjun gat ae
kombi amin toptopmi gat tīmkgwit. Kombi amin
toptopmi uŋjun joŋ kilap yokwisi da dabilon wa-
sok tapmimi ton morapmi anek amin paŋkewalban
tilakni abidawit, ae wupni wasaŋbi do gawak
imwgwit. Joŋ kilap yokwisi gat kombi amin top-
topmi gat dīma kimagek egakwal gapma madep
tip salfa uŋjungwan tugawit da sosok uŋjungwan
maba pigigimal. ²¹ Anjakwa amin uŋjun oskon
yikgit, uŋjun da emat agak siba gen kaganikon tagit
uŋjun naŋ joŋ kilap yokwisi dakon emat amini
kisi morap dapban kīmakgwit. Anjakwan minam
morap da uŋjun emat amin dakon giptimni naŋek
burī tugawit.

20

Sunduk bilak 1 tausen yaŋ dam tebanon egipgut

¹ Kili kaŋapbo anelo kīnda Kwen Kokup yipmaŋ
pigit. Kisirikon gapma kidagi mīni dakon yoma
wītdal abidagit, ae nap teban madepsi kīnda
kisi abidagit. ² Uŋjun da nugim yokwisi madep
kalipsigwan egipgut uŋjun abidagit. Mani kīnda
Koŋ, ae mani kīnda Sunduk yaŋ yon. Anelo da
nap teban naŋ wamaŋ anjeteban aban bīlak 1 tausen
egipgut. ³ Kili anelo da maban gapma kidagi

minikon pigigit. Pigakwan gapma uñun dakon yoma sopmanek tebaisi anteban agit. Miktim amin morap aripmi díma pañkewaljak, yañ do agit. Uñun bilak 1 tausen mudanakwan don yipmañ dekba bisap pisipmisok galaktoknikon egipdisak.

⁴ Ae kila amin madep yityit tamo pindakgim. Uñun tamokon amin uñudon yikgwit. Piñkop da gen kokwin ani do yan mudan yomgut. Ae amin uwal da tegi mandañ dagañek dapba kimakgwit, uñun dakon wupni pindakgim. Kalip uñun amin da Piñkop dakon gen tebaisi abidañek, Yesu do yan tenterejok anakwa uwal da dapba kimakgwit. Uñun amin joñ kilap yokwisi gat ae wupni wasanbi gat do díma gawak imgwit, ae uñun dakon tilakni injamnikon ae kisitnikon díma timikgwit. Uñun amin egip egip aeni abidañek Kristo gat kila amin madep egakwa bilañ 1 tausen agit. ⁵ Uñun wasok wasok amin kimoron da pidonj amin. (Amin diwari kimakgwit uñun bisapmon egip egip díma abidawit. Uñun bilak 1 tausen mudanakwan don egip egip abidokdan.) ⁶ Amin uñun wasok wasoksi aeni pidoni amin uñun kisik kisik tagi ani. Piñkop da uñun amin iyí do manjigit, do kosiri kinda gat aripmi díma kimotdan. Uñun Piñkop ae Kristo dakon mukwa sogok amin egek Kristo gat bilak 1 tausen kila amin madep egipdan.

Sunduk tasik tagit

⁷ Bilañ 1 tausen uñun mudanakwan, gapma kidagi mini dakon yoma widalakwa Sunduk dam tebani yipmañ abigikdisak. ⁸ Uñun wañga

abigek miñat aminyo miktimi miktimi ekwanj uñun pañkewaldisak. Uñun amin kabí mani Gok ae Megok yañ yoñ. Sunduk da emat ani do pañmuwutdisak. Emat amin kabini dakon tilakni uñun tap kiđipmiñon niñan ton yombem morapmisi. ⁹ Uñun miktimi miktimi da apgwit. Abiñ Piñkop dakon miñat amin kabí gat ae kokup pap Piñkop da si galak tañ imisak uñun gat aŋgwasiwit. Mani Kwen Kokup da kindap da piñ emat amin uñun son yoban mini awit. ¹⁰ Sunduk da amin pañkewalgít, do Piñkop da Sunduk maban gapma madep tip salfa tepmisi sosoñ uñudon pigigit. Joñ kílap yokwisi gat ae kombi amin toptopmi gat uñun bamot uñun gapmakon kili egipgumal. Uñun amin kapbi kalbi ae gildari tepmi madepsi bisap mudok mudogi mini pañegipdan teban.

Gen pi madepsi noman tagit

¹¹ Uñun da kwenon kila amin madep yiñyit tamo madep kwakwagi kinda tañban kagim. Ae uñun tamokon amin kinda yikban kagim. Anjakwan miktim gat ae kundu gat yiñman dek kigimal. Ae sanbenek díma tagimal. ¹² Amin kimakbi pindakgim. Uñun amin mani ton, ae mani mini, uñun kila amin madep yiñyit tamokon noman akgwit. Kili anjelo da papia di kwiniñgwit. Ae papia kinda kisi kwiniñgwit, uñun egip egip dakon papia. Anjakwan Piñkop da uñun papiakon gen tawit uñun pindagek amin kimakgwit uñun dakon aŋpak

kalip awit uñun kokwin agit. ¹³ Ae amín kalip tap idapgwan kimakgwit uñun kisi Piñkopmon kwa arñpak morap kalip awit uñun kokwin agit. Ae kimot gat ae Amin Kimakba Yopbi Tamo uñun bamot yum pindagakwal amín kimakgwit uñun Piñkopmon kwa amín kalon kalon da arñpak kalip awit uñun pindagek kokwin agit. ¹⁴ Kili kimot gat ae Amin Kimakba Yopbi Tamo uñun maban pakbi idap kindap sosok uñudon pigigimal. Pakbi idap uñun kindap sosok uñun amín kosiri kinda gat kimokgoñ dakon tamoni. ¹⁵ Amín morap mani egip egip papiakon díma toñ uñun kisi maba pakbi idap kindap sosok uñudon pigiwit.

Piñkop da yo morap pañkaluk akdisak

(Kilapmi 21–22)

21

Kundu kalugi gat ae miktim kalugi gat pindakgim

¹ Uñun da kwenon nak kundu kalugi gat ae miktim kalugi gat pindakgim. Kundu mibiltogi gat miktim mibiltogi gat uñun kili wagil kin pasilgimal. Ae tap idap sanbejek díma tagit. ² Ae Piñkop dakon telagi kokup pap uñun kagim. Uñun Jerusalem kalugi. Uñun koko Piñkop gat egipgumal, da Kwen Kokup yipmañ dek pigit. Uñun tilimni tagisi, minyat da amín pak do tagap tanjek tilimni tagisi pasak uñuden. ³ Ae kila amín madep yityit tamokon da

20:13: Ro 2.6; 1Pi 1.17; PA 2.23; 22.12   **21:1:** Ais 65.17; 2Pi

3.13   **21:2:** Ais 52.1; 61.10; Ibr 11.16; 12.22; PA 3.12   **21:3:** MS

26.11-12; Esi 37.27; Sek 2.10; 2Ko 6.16

amin tek kinda madepsi yan tidañban nandagim, “Nandani. Abisok Piñkop dakon yut amin da binapmon tañakwan iyí dakon miñat amin kabini egipni. Asi, Piñkop iyí uñun gat egipdañ. Añek uñun dakon Piñkopni egipdisak.⁴ Uñun kabikon kunam pakbi morap dabilikon toni uñun kisisi wiririkban kunam sanþeñek dima tatdañ. Ae amin sanþeñek dima kimotdañ, ae but yokwi añek sanþeñek kunam dima tatdañ, ae tepmi sanþeñek dima pakdañ. Nido miktim kalipmi gat yoni kalipmi gat uñun kisisi pasil mudokdañ.”

⁵ Amín uñun kila amín madep yityit tamokon yikgit, uñun da yan yagit, “Nandani, yo morap abo kalugi aŋ mudonj.” Aeni sanþeñek yan yagit, “Gen on mandaki. Nido gen gayisat uñun bamisi. Amín morap kisi da uñun do tagi nandañ gadagi.”

⁶ Yanek yan nayigit, “Pi uñun mudosok. Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat. Pi morap asat uñun wasip aŋan asat. Amín kinda tegi bap tosak kaŋ, nak da yipbo pakbi dabil egip egipmi toŋ ae yumanj nogi mini uñun nosak.⁷ Amín kinda emaron teban tosak kaŋ, nak da uñun yo morap ibenj. Añek nak da Piñkopni egapbo uñun da monjino egipjak.

⁸ Mani amín pasalek duwalik pukwaŋ, ae nandañ gadat dima aŋ, ae aŋpak yokwisi morapmi aŋ, ae amín dapba kimokgoŋ amín, ae amín yumabi aŋ, ae sot mawomyo añek yo tapmimi toŋ pawilgan amín, ae kokup kidat do gawak yomanj amín, ae amín morap top yoŋ, uñun iyí da kokup-

---

21:4: Ais 35.10; 65.19; PA 7.17   **21:5:** 2Ko 5.17   **21:6:** Ais 55.1; Jer 2.13; Jn 7.37; PA 1.8,17; 22.17   **21:7:** 2Sa 7.14; 1KAG 17.13; Kap 89.26-27   **21:8:** Mt 25.41; PA 20.15; 22.15

mon pigikdañ. Uñun pakbi idap kindap tepmini madepsi salfa tip da sosoñ uñun. Uñun amin kimot kosiri kinda gat añ uñun dakon tamoni.”

Jon da Jerusalem kalugi kagit

⁹ Kili añelo kinda nagon apgut. Añelo uñun añelo 7 kabí idap madepmon Piñkop dakon butjap mudosak do amin pañupbal ak dakon yo yokwisi 7 kabí timikgwit uñun kabikon nani kinda. Añelo yan nayigit, “Gak apbi Sipsip Moniñ dakon miñatni abisok pakdisak uñun goliko.”

¹⁰ Kili Telagi Wup da butnokon pigi madepsi tugañakwan añelo uñun da nak bedañ anki ilen madepsi ae kwensi kinda uñudon nepgut. Anki nepmanek Piñkop dakon kokup pap Jerusalem noligit. Uñun koko Piñkop gat egipgumal, da Kwen Kokup yipmañ dek piñban kagim. ¹¹ Piñkop dakon tilimi madepni uñun kokup papmon teñteñagit. Teñteñini uñun ñwakñwarisi, tip yumañ nogi wukwisi dakon teñteñini yombem. Uñun tip jaspa yombem da yan teñteñagit. Uñun glas yombem gwaljigí minisi. ¹² Kokup pap yoma nagalni uñun kwensi. Uñun yoma kagani 12 kabí, ae añelo 12 kabí uñun yoma kagakon akgan. Anjakwa Israel amin kabí 12 dakon man yoma domon tawit. ¹³ Nagal uñun dakon diwari gildat da wiñak tetgin do yoma kagani kapbi tawit. Ae not tetgin nani do yoma kagani kapbi tawit. Ae saut tetgin nani do yoma kagani kapbi tawit. Ae nagal uñun dakon diwari gildat da pigisak tetgin nani do yoma kagani kapbi kisi. ¹⁴ Kokup pap uñun dakon nagal tebaisi tosak do kwiniñri tip daman 12 kabí

mibilikon tawit. Sipsip Moniŋ dakon yabekbi 12 kabı dakon mani uŋjun tipmon tawit.

15 Aŋelo gen nayigit uŋjun da kalinj kiriŋ gol baŋ wasan̄bi kında abidagit. Uŋjun naŋ kokup pap gat, ae nagal madepni uŋjun gat, ae nagal uŋjun dakon yoma kagani t̄lak yop do abidagit.

16 Kokup pap dakon ilen̄i 4 kabı dakon t̄lakni uŋjun kalonj gin. Dubagini ae madepni uŋjun kisi ar̄pḡnsi. Aŋelo da kokup pap kalinj kiriŋni naŋ t̄lak yipban 2,200 kilomita da ar̄ip agit. Kokup pap dakon ilen̄i 4 kabı dakon t̄lakni gat, ae kokup pap dakon kwen nani kisi dakon t̄lakni uŋjun ar̄pḡnsi.

17 Ae kokup pap dakon nagal kisi t̄lak yipgut. Yan aban nagal kwen wigigit dakon t̄lakni 65 mita da ar̄ip agit. T̄lak yopyop uŋjun amin da t̄lak yop-maŋaŋ uŋjun naŋgin aŋelo da nagal dakon t̄lak yopgut.

18 Kokup pap dakon nagal uŋjun tip jaspa baŋ wasan̄bi. Aŋek kokup pap uŋjun gol j̄imj̄imi minisi baŋ wasan̄bi. Kokup pap uŋjun dakon gol uŋjun glas yombem gwaljiḡi minisi. **19** Kokup pap dakon nagal dakon teban tokni uŋjun Piŋkop da tip yuman̄ noḡi wukwisi mibili mibili uŋjun baŋ paŋtilim agit. Tip 1 tagisi nagal mibilon tagit uŋjun tip jaspa. Ae tip 2 uŋjun tip pili uŋjun tip sapaia. Ae tip 3 uŋjun tip aget. Ae tip 4 uŋjun kalikaligi, uŋjun tip emeral. **20** Ae tip 5 uŋjun tip sadonikis, uŋjun gami kwakwagi kisi. Tip 6 uŋjun tip giman konilian. Ae tip 7 uŋjun kilonjilonj̄i, uŋjun krisolait. Ae tip 8 uŋjun tip kalikaligi ɻwakŋwari kında uŋjun beril. Ae tip 9 uŋjun tip kilonjilonj̄i ɻwakŋwari kında uŋjun

topas. Ae tip 10 uñun tip krisopres. Tip 11 uñun tip aiasin. Ae tip 12 uñun tip gami ñwakñwarı kinda tip ametis. ²¹ Yoma kaga 12 kabı uñun pel 12 kabı, uñun kindirin yumañ nogi wukwisi. Yoma kalon kalon pel madep kalon kalon ban wasanbi. Kokup dakon kosit pap uñun gol bangin wasanbi. Gol uñun gwaljigi minisi glas yombem.

²² Uñun kokup papmon Telagi Yut Madep kinda dima tarban kagim. Nido, Amin Tagi Piñkop Tapmim Ami gat ae Sipsip Moniñ gat da iyı Telagi Yut Madep da yan egipgumal. ²³ Uñun kokup papmon gıldat gat kanek gat pini minı. Nido, Piñkop dakon tilimni da kokup pap teñteñaj imisak. Arjakwan Sipsip Moniñ uñun kokup pap dakon lamni da yan egisak. ²⁴ Amin miktimi miktimi egi anjan kwañ da uñun kokup pap dakon teñteñikon agipdañ. Arjakwa miktimi miktimi dakon kila amin madep da yoni tagi uñun yumañ nogi wukwisi uñudon pañopdañ. ²⁵ Uñun kokup papmon pilin kinda dima tokdisak, do kokup pap dakon nagal dakon yoma dagok dagogi minı pisokdañ. ²⁶ Amin miktimi miktimi egi anjan kwañ uñun yoni tilimi tagisi toñ gat ae man madep imim anpakni kisi timigek uñudon pañopdañ. ²⁷ Mani pilin tuk dakon yo gat, ae amin anpak yokwi mibili mibili aŋ gat, ae top yon amin uñun kokup papmon dima pigini. Miñat aminyo Sipsip Moniñ dakon egip egip papiakon mani toñ, uñun dagin uñun kokup papmon pigikdañ.

22

Jon da egip egip pakbi gat ae egip egip kindap gat pindakgit

¹ Kili aŋelo uŋun da pakbi madep kinda noligit. Uŋun egip egip yomyom pakbi. Uŋun glas yombem gwaljigi mìnisi agit. Pakbi uŋun Piŋkop gat ae Sipsip Moniŋ gat da kila amin madep yit yit tamogwan da pak abigisak. ² Pak abigi kokup pap da kosit madep da binapsi naŋ pak kisak. Pakbi da ilenji teri teri egip egip yomyom kindap akdak. Kindap uŋun bilač kinda da butgwan bamı pot do kosiri 12 yaŋ aŋ aŋ asak. Kanek morap kisi bamı taŋ taŋ asak. Ae kindap uŋun dakon tamı uŋun amin miktimi miktimi egi aŋaŋ kwaŋ uŋun sotni paŋmilip ak do ton. ³ Yo morap jobit pabi uŋun yo morap saŋbeŋek ae dıma tokdaŋ. Piŋkop gat ae Sipsip Moniŋ gat dakon kila amin madep yityit tamo uŋun kokup papmon tosak. Ae Piŋkop dakon oman amin da gawak imdaŋ. ⁴ Gawak imiŋek tomno dabilni kokdaŋ, ae Piŋkop dakon mani oman amini da iŋamnikon tokdisak. ⁵ Pilin ae saŋbeŋek dıma tokdisak. Aŋakwan lam gat ae gıldat gat pini mını, nido Amin Tagi Piŋkop da iyı miŋat amin teŋteŋaŋ yomdisak. Aŋakwan oman monjini kila amin madep dagok dagogi mını egi wıgikdaŋ.

⁶ Aŋelo uŋun da yaŋ nayigit, “Gen uŋun bamisi. Amin morap kisi da uŋun do tagi nandaŋ gadagi. Piŋkop Amin Tagi da kombi amin dakon wup paŋtagap aban geni yaŋ teŋteŋoŋ. Uŋun aŋelonı

22:1: Esi 47.1   **22:2:** WW 2.9; Esi 47.12; Jol 3.18; Sek 14.8

22:4: Mt 5.8; PA 3.12   **22:5:** Dan 7.18,27; PA 5.10; 20.6; 21.23,25

22:6: PA 1.1

yabekban abin yo tepmisi noman togı uŋjun oman monjini nin noligit.”

Yesu apdisak

⁷ Yesu da yosok, “Nandani! Nak kili uŋjunjok apdisat. Miŋat aminyo kombi gen on papiakon toŋ uŋjun guramikgaŋ, uŋjun kisik kisik ani.”

⁸ Nak Jon da gen on nandaŋek yo uŋjun pindakgiŋ. Yo uŋjun nandaŋ pindakyo aŋ mudanek aŋelo uŋjun yo morap noligit uŋjun da kandap mibilon ŋwakbeŋ aŋek gawak im do agim. ⁹ Mani yan nayigit, “Yan dima abi! Nak kisi oman amin gin. Nak gak gat ae kombi amin kabı notgoni uŋjun dakon pi isalji, ae amin morap on papiakon gen toŋ uŋjun guramikgaŋ amin uŋjun dakon pi isalni. Piŋkop kalon naŋgin gawak ibi.”

¹⁰ Yan nayinék sigin yan yagıt, “Kombi gen on papiakon toŋ uŋjun dima sopmaŋ aŋteban abi. Nido, Piŋkop da yo morap uŋjun akdisak dakon bisap kili kwaŋ tak. ¹¹ Amin aŋpak yokwi aŋ, uŋjun yum pindagakwa saŋbeŋek ani. Ae amin aŋpak iŋjan iŋjani aŋ, uŋjun yum pindagakwa saŋbeŋek ani. Ae amin aŋpak kilegisi aŋ, uŋjun yum pindagakwa saŋbeŋek ani. Ae amin telagi ekwaŋ, uŋjun yum pindagakwa telagi sigin egipni.”

¹² Yesu da yan yagıt, “Nandani, nak tepmisi apdisat. Miŋat amin morap tomni yom do apdisat. Aŋpak awit dakon kobogi do tomni aŋpak awit da arıpmon yomdisat. ¹³ Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat. Nak mibiltok egisat, ae buŋonsi

egisat. Nak yo morap dakon mibili. Pi morap asat uñun wasip aŋ aŋ asat.”

14 Amin pabi pigik dubakni sugoŋ uñun kisik kisik tagi ani. Uñun da egip egip yomyom kindap dakon bami tagi paŋ noni, ae uñun da kokup pap da yoma kaga naŋ tagi pigini. **15** Ajakwa amin aŋpak yokwisi aŋ amin gat, ae amin sot wamwam aŋek yo tapmimi toŋ pawilgaŋ amin gat, ae yumabi aŋ amin gat, ae amin dapba kimokgoŋ amin gat, ae kokup kidata gawak imaŋ amin gat, ae amin aŋpak toptopmi do galak taŋek yolgaŋ, uñun amin morap Pinjkop dakon kokup pap da waŋga egipdaŋ.

16 “Nak Yesu, nak da aŋelono yabekgo jikon obik da paŋmuwukbi jikon gen on yaŋ tenjetenosok. Nak kila amin madep Dewit da babi kabikon da gugı wugit uñun nak mani. Ae nak Dewit Dakon Monji, ae nak Wisawisa Dakon Gik Pap Madepsı Tenjetenosok uñun.”

17 Telagi Wup gat ae miŋat uñun Sipsip Moniŋ pakdisak gat da yaŋ yomal, “Gak apbi.” Ae amin morap gen on nandani ji kisi yaŋ yoni, “Gak apbi.”

Amin kinda tegi bap tosak kaŋ tagi apjak. Amín kinda pakbi nok do nandisak kaŋ, uñun amin abiŋek egip egip yomyom pakbi tagi nosak. Uñun Pinjkop da but galak do yumsi nimisak.

Jon da gen on papiakon toŋ uñun nandani amin do gen tebaisi yipgut

18 Nak da on papiakon kombi gen toŋ uñun nandani amin morap do gen tebai yipmaŋdat. On gen tosogon amin kinda gen kinda gat sanbesak

kanj, amin pañupbal ak yo yokwisi on papiakon toŋ, uŋun Piŋkop da sanbeŋban uŋun aminon noman taŋ imdaŋ. ¹⁹ Ae amin kinda da kombi gen on papiakon toŋ dí wiriritjak kanj, Piŋkop da yo tagisi on papiakon toŋ uŋun wiririk imjak. Anjakwan uŋun amin egip egip yomyom kindapmon jap dima paŋ nosak, ae Piŋkop da telagi kokup papmon uŋudon dima egipjak. On papiakon uŋun dakon geni toŋ.

²⁰ On yo morap do yaŋ tennejok asak amin da abisok yan yosok, “Asisi, nak kiliſok uŋun apdisat.”

Asi, Amín Tagi Yesu gak apbi. ²¹ Amin Tagi Yesu dakon nandaŋ yawotni uŋun Piŋkop dakon miŋat amin kabikon tosak.

**PINKOP GEN
The New Testament and Psalms in the Yopno Language
of Papua New Guinea
Nupela Testamen na Buk Song long tokples Yopno long
Niugini**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yopno

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-01-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 9 Oct 2020

b683ce50-d820-5bfc-8471-d8ee080be106